

PAROLE

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen jäsenlehti

Maaliskuu 2025 • nro 1 (361) • 94. vsk

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ

Sisällys

Pääkirjoitus: Jääkäreiden vala elää yhä.....	3
Suomalaisten jääkärien koulutuksen alkamisesta 110 vuotta – juhlallisuudet Hohenlockstedtissa 28.2.–1.3.2025	4
Lauri Leppänen valon ja varjon mestari – Jääkärit taiteilijoina -näyttely Hohenlockstedissa.....	10
Kolumni: Pertti Laatikainen	11
Jääkäriliike oli itsenäistymisen kulmakivi – syntymän 110-vuotisjuhlaa vietettiin arvokkain menoin	13
Mannerheimin päämajan perustaminen Vaasassa 1918.....	16
Jääkärieversti Einar Weijo – Raudun taistelija	20
Vapausota on kadonnut	23
Gallingin jääkärihauta kunnostettiin monien vaiheiden jälkeen.....	24
Pohjanmaan alueen sotilasläänin monipolviset vaiheet	28
Jääkärit kärkeen!.....	32
Jääkärisäätiön hallituksen syyskokouksen päätösasioita	35
Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry:n toiminta vuonna 2025	36
Jääkärikenraaliluutnantti Leonard Grandell – upea ura isänmaalle	38
Jääkärivärväystä Karjalassa	42
Jääkäriluutnantti Alfred Sandbergin muistokilpailuja jo 50 vuoden ajan	44
Jääkäreiden Latvia	46
Toteutumatta jäänyt Jääkäriin morsiamen kolmas versio	48
Kirja-arvostelut.....	49

Jääkäreiden vala elää yhä

.....
Teksti **Mikko Ilkko**

Suomessa sotilasvaloja on vannottu jo 1600-luvulla Ruotsin kuninkaalle. Myöhemmin vallan siirtyessä Venäjälle, vannottiin autonomisessa Suomessa sotilasvala Venäjän keisarille.

Itsenäisen Suomen sotilasvala kuitenkin vannottiin ensimmäisen kerran keisarillisessa Saksassa, jossa lähes tuhat suomalaista jääkäriä vannoi valan 13. helmikuuta 1918 juuri ennen Suomeen palaamistaan. Edellisenä päivänä he olivat astuneet Suomen valtion palvelukseen. Aiemmin suomalaiset olivat taistelleet ensimmäisessä maailmansodassa saksalaisten joukoissa mutta heidän ei tarvinnut kuitenkaan vanna valaa keisarilliselle Saksalle.

Tämä jääkärien perinne elää yhä vahvasti Suomen Puolustusvoimissa. Vuoden 1918 valan kaava on pysynyt suhteellisen muuttumattomana tähän päivään asti. Pieniä kielellisiä muutoksia on toki ollut, esimerkiksi enää ei vannota miehekkäästi vaan ryhdikkäästi. Valan asetuksien antamisesta kahden vuoden päästä tuli voimaan uskonnonvapauslaki, mihin perustui mahdollisuus antaa juhlallinen sotilasvakuutus. Alokas voi itse vapaasti valita, haluaako hän antaa sotilasvalan vai -vakuutuksen. Mihinkään uskontokuntaan kuuluminen tai

kuulumattomuus ei ole este valinnan tekemiselle.

Kun Puolustusvoimissa tämän vuoden ensimmäinen saapumiserä aloitti tammikuussa palveluksensa, omaistenpäiviä ei järjestetty varuskunnissa. Adeno- ja muu virustilanne muutenkin oli sen verran hälyttävää. Omaistenpäivät ovat etenkin vanhemmille mutta myös varusmiehille tärkeitä tilaisuuksia. Moni vanhempi saattaa päästä jopa ”omaan” vanhaan palveluspaikkaansa verestämään muistoja ja seuraamaan nykypäivän varusmieskoulutusta. Tilaisuuksien perumisesta tuli mieleen covid-rajoitukset, jolloin varuskuntiin ei ollut ulkopuolisilla asiaa pitkiin aikoihin.

Helmikuussa ympäri Suomea järjestetyt vala- ja vakuutustilaisuudet olivat siksi entistä tärkeämpiä juhlallisia yleisötilaisuuksia. Oli ilo nähdä, kuinka niihin kokoontuu paljon ihmisiä osoittamaan tukeaan nuorille sotilaille.

Suomessa valat ja vakuutukset annettiin sotilasvalan ja -vakuutuksen alkuaikoina varuskuntien sisällä aina 1970-luvulle asti. Siitä vähitellen vala- ja vakuutustilaisuudet vietiin kansalaisten nähtäville, ja ne ovat kehittyneet nykyaikaiseksi avoimiksi, isoiksi ja juhlallisiksi tilaisuuksiksi. Voisi sa-

noa jopa maanpuolustusjuhliksi, jossa kutsuvieraille ja varusmiesten läheisille annetaan mahdollisuus nähdä sukupolvilta toiselle siirtyvä perinne, puolustusvoimien asekalustoa sekä osallistua valapäivän tapahtumiin.

Miten sotilasvala ja -vakuutus tulee säilymään tai muuttumaan tulevaisuudessa? Tuoko Nato-jäsenyys painetta valatekstin sisältöön myös huomioida liittolaisten puolustamisen? Entä onko aika pohtia sukupolittuneiden termien kuten ”isänmaa” ja ”esimies” korvaamista kotimaana ja esihenkilönä?

Valalla ja vakuutuksella ei ole suoraan juridisia seuraamuksia vaan ne ovat ensisijaisesti symboleita, joiden avulla kiinnitytään sotilasyhteisöön ja sen arvomaailmaan. Sotilas tekee sopimuksen itsensä kanssa ja lupaa asettaa kaiken peliin, mikäli niin tarvitaan.

Valan ja vakuutuksen tekstit heijastavat jääkärien ja Puolustusvoimien arvomaailmaa ja niitä ominaisuuksia, joita Puolustusvoimat ja suomalainen yhteiskunta sotilaissaan arvostaa ja mitä kohti se haluaa heidän pyrkivän. Tilaisuudet lähetetään suorana verkossa ja niiden suosio tuntuu vain lisääntyvän.

Suomalaisten jääkärien koulutuksen alkamisesta 110 vuotta

Juhlallisuudet Hohenlockstedtissa 28.2.–1.3.2025

Teksti Marko Maaluoto Kuvat Eichert Media

Marraskuussa 2024 vietettiin jääkäriliikkeen perustamisen 110-vuotisjuhlallisuuksia Ostro Botnialla ja Ritarihuoneella. Helmikuussa 2025 oli vuorossa Saksassa Hohenlockstedtissa vuotuinen Finntag. Vietettäessä tasakymmeniä juhlallisuudet ovat olleet tavanomaista suurempia ja niin tälläkin kertaa.

Puolustusvoimista tilaisuuksiin osallistuivat Puolustusvoimain komentaja, kenraali Janne Jaakkola, Suomen puolustusasiamies Saksassa, kommodori Juha-Pekka Rautava, jalkaväen tarkastajan, eversti Ari Lehmuslehden johtama jääkäriperinnejoukkojen lippuvartio-osasto ja Kaartin soittokunnan seitsikko. Myös suomalainen vapaaehtoinen maanpuolustus oli jälleen vahvasti edustettuna, kun noin 20 reserviläistä osallistui Maanpuolustuskoulutus MPK:n kurssilla yhteiseen koulutukseen saksalaisten reserviläisten kanssa. Lisäksi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen Etelä-Suomen maanpuolustuspiiri tuki merkittäväällä tavalla Vesitornimuseoon rakennettua erikoisnäyttelyn materiaalin kuljetuksessa. Pääesikunnan komentopäällikkö, prikaatikenraali Vesa Valtonen, samalla myös Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen puheenjohtaja, vastasi Puolustusvoimien osallistumisesta Finntagin eri tapahtumiin.

Jääkärilipun ja perinnejoukkojen lippuvartio-osasto Ehrenhainissa. Jääkärimuistomerkki on Lauri Leppäsen teos.

Suomen valtiota tilaisuuksissa edusti suurlähettiläs Kai Sauer. Jääkärisäätiön hallitus kutsuvieraineen osallistui puheenjohtajan, prikaatikenraali (evp) Pertti Laatikaisen johtamana. Lisäksi mukana oli väkeä Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksestä ja muita jääkäriperinteen vaalijoita.

Saksan asevoimien Bundeswehlerin osallistuminen oli merkittävä, sillä sen ylitarkastaja, kenraali Car-

sten Breuer oli mukana Finntagin päätapahtumassa lauantaina 1.3.2025. Illan hämähärrytyä Bundeswehr järjesti harvoin toteutettavan korkeimman kunniavieraille osoitettavan kunnianosoituksen, ”Großer Zapfenstreichin”, suuren iltasoiton. Saksan valtiota ja asevoimia edustivat Schleswig-Holsteinin osavaltion parlamentin puhe- mies Kristina Herbst, Jalkaväkiliiton puheenjohtaja kenraalimajuri (evp)

Josef Blotz, Jalkaväkikoulun johtaja prikaatikenraali Michael Matz, ja sotilasiamies Suomessa komentaja Michael Buchert. Isäntäkaupunki Hohenlockstedtistä oli luonnollisesti vahva osallistujajoukko. Tilaisuuksien isäntänä toimi kaupungin pormestari Wolfgang Wein. Paikallisen kulttuuri- ja historyayhdistyksen puheenjohtaja ja Vesitornimuseon johtaja Lambert Ganseforth oli valmistellut yhdessä Suomen jääkärimuseon, Huittisten museon ja JP27 perinneyhdistyksen kanssa erikoisnäyttelyn ”Jääkärit taiteilijoina”. Maanpuolustuskoulutuksen Etelä-Suomen maanpuolustuspäiri mahdollisti kuljetuksen esineistölle.

Seminaari- ja konserttipäivä 28.2.2025

Perjantaina 28.2.2025 juhluvuoden tapahtumat alkoivat seurakuntasalissa pidetyllä Jääkärisäätiön Jääkäriseminaarilla, jonka oli suunnitellut kenraalimajuri (evp) Jukka Pennanen. Tilaisuuden avasi säätiön puheenjohtaja Laatikainen. Seminaari alkoi pontevasti Kaartin soittokunnan esittämän Jääkärien marssin tahtiin.

Kahdella kielellä toteutettu seminaari täytti seurakuntasalin ja

Jääkäriseminaarin aiheet

- Polittinen ja sotilaallinen tilanne Saksassa ja Suomessa 110 vuotta sitten (tohtori Agilolf Kesselring ja kenraalimajuri (evp) Jukka Pennanen)
- Perusteet jääkärien koulutukselle Saksassa (Kesselring ja Pennanen)
- Lockstedtin harjoitusalue (Achim Jabusch)
- Jääkärit ja saksalaiset upseerit Suomen maanpuolustusta kehittämässä 1920-1930-luvuilla (Kesselring ja Pennanen)
- Talvisota ja Ukrainan sota – vertailua (Kesselring ja Pennanen)
- Finnentag 75 vuotta (prikaatikenraali Vesa Valtonen)
- Nuorten upseerien kokemuksia Saksa-Suomi -koulutusyhteistyöstä (kapteeni Erik Gockel, luutnantti Jaakko Jokela ja kadetti Rasmus Zauns)
- Jääkärit kulttuurihenkilöinä – jääkärikapteeni, kuvanveistäjä, professori Lauri Leppänen (museointendentti Hanna Rieck)
- Loppusanat lausui pormestari Wolfgang Wein

Seminaarin juontajina toimivat Mark Aretz ja Jukka Pennanen.

Suomen Jääkärimuseon intendentti Hanna Rieck piti seminaarissa esittelyn kuvanveistäjä Lauri Leppästä ja Vesitornimuseossa juhlan jälkeen avattavasta näyttelystä.

Jääkäriseminaari houkutteli seurakuntasaliin noin sata osallistujaa.

Saksan laivaston ja Kaartin soittokuntien seitsikot esiintyvät yhdessä.

→
mielenkiintoisia esitelmiä seurasi yli sata historiasta sekä jääkäriperinteistä kiinnostunutta. Seminaarin jälkeen siirryttiin Vesitornimuseolle erikoisnäyttelyn avajaisiin. ”Jääkärit taiteilijoina” -näyttelyn pääosassa on jääkärikapteeni, kuvanveistäjä, professori Lauri Leppäsen veistosten pienoismalleja sekä muiden jääkäritaiteilijoiden esineitä, kuvia ja maalauksia. Hohenlockstedtin Ehrenhainin Jääkärimuistomerkki on juuri Leppäsen suunnittelema. Näyttely on avoinna 11. heinäkuuta asti.

Perjantai-iltana evankelisluterilaisessa kirkossa järjestettiin Kaartin soittokunnan ja Saksan laivaston (Septett ”MeerBlech“ des Marinemusikkorps Kiel) seitsikoiden yhteiskonsertti. Molemmat osastot soittivat omat ohjelmansa ja lopuksi yhdessä Puolustusvoimien ylikapellimestari, musiikkikomentaja Timo Kotilaisen johtamana. Musiikki koostui voitto-puolisesti jääkärien aikakauden tunnetujen säveltäjien teoksista, mutta

myös uudempaa musiikkia kuultiin. Konsertin huipensivat yhteiskokoonpanon esittämät Jääkärien marssi, Muistoja Pohjolasta ja ylimääräisenä kappaleena esitetty Alte Kameraden.

Konsertin aikana nähtiin Pääesikunnan henkilöstöosaston komentaja sotilasmusiikkisektorin johtajan, majuri Marko Maaluodon kokoama kuvaesitys Lockstedt lagerista sekä jääkärien koulutuksesta, osallistumisesta ensimmäiseen maailmansotaan, paluusta Suomeen ja myöhemmistä vaiheista Suomen vapaussodassa sekä talvisodassa. Nykyajan jääkäreistä ja jääkäriperinteen vaalijoista sekä saksalaisen soittokunnan tapahtumista nähtiin myös kuvia.

Juhla- ja seremoniapäivä ”Finnentag” 1.3.2025

Varsinaisen juhlapäivän aamuna kokoonnuttiin Kellinghusenin hautausmaalle muistamaan jääkärikoulutuksen aikana menehtyneitä jääkäreitä ja ensimmäisen maailmansodan kaatuneita sotilaita. Tilaisuudessa

jalkaväen tarkastaja, eversti Lehmuslehti ja Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen kunniapuheenjohtaja, prikaatikenraali (evp) Asko Kilpinen laskivat seppeleet 1. maailmansodassa kaatuneitten muistomerkille. Lisäksi asetettiin ruusut neljän suomalaisen jääkäriin haudalle ja Finnentagin perustajan, tohtori Claus Heinin haudalle. Toisena perustajana oli Mannerheim-ristin ritari, jääkärieversti Eino Polón. Tilaisuuden musiikista vastasi Kaartin soittokunnan seitsikko.

Hohenlockstedtin Ravintola Bankersissa (entinen Cafe Schütt) järjestettiin Jääkärisäätiön isännöimä lounas kutsuvieraille. Tähän osallistuivat mm. Puolustusvoimain komentaja, Bundeswehrin ylitarkastaja, Suomen ja Saksan virallisia edustajia, Jääkärisäätiön ja Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen edustajia. Puolustusvoimain komentaja luovutti tilaisuudessa Saksan sotilasasiamie-

Helena Miettinen, Asko Kilpinen ja Arno Hakkarainen laskivat seppeleen ensimmäisessä maailmansodassa menehtyneiden muistomerkillle Kellinghusenissa.

Suomen suurlähettiläs Saksassa Kai Sauer piti puheen Ehrenhainin muistomerkkialueella.

Suomalais-saksalainen reserviläisosasto, jota johti kapteeni (res) Pekka Sillanpää. Kuva: Joachim Scheunemann.

Vuorineuvos Jaakko Rauramo, prikaatikenraali (evp) Pertti Laatikainen ja prikaatikenraali Vesa Valtonen. laskivat seppeleen Jääkärimuistomerkillle.

→
hen entiselle avustajalle, ylipursimies Maiko Lankaulle myöntämänsä sotilasansiomitalin. Muulle juhlaväelle, kuten jääkäriperinneyksiköiden lippuvartioiden ja Kaartin soittokunnan soitto-osastolle oli järjestetty ruokailu Kartoffelhallen konsertti- ja kokoustilassa.

Lounaalta siirryttiin Ehrenhainin muistomerkkialueelle seppeelenlaskutilaisuuteen. Juhlallinen seremonia alkoi jääkäriperinneyksiköiden lippuvartioiden järjestymisellä Jääkärimuistomerkin viereen, liput olivat joukkoyksiköiden komentajien johdolla Hämeen panssarijääkäripataljoonasta, Kymen jääkäripataljoonasta, Uudenmaan jääkäripataljoonasta, Lapin jääkäripataljoonasta, Jääkärikistirykmentistä, Pioneerikoulusta ja Vaasan rannikkojääkäripataljoonasta. Näiden ryhmitettyä paikalleen saapui Jääkärilippu Jääkärien marssin soidessa.

Tilaisuuden alussa puhuivat Hohenlockstedtin pormestari, Suomen suurlähettiläs, Schleswig-Holsteinen parlamentin puhemies, Bundeswehriin ylitarastaja ja Puolustusvoimain komentaja. Tämän jälkeen laskettiin kaikkiaan kymmenen seppelettä. Ennen näitä eräiden kaupunkien ja yhteisöjen seppeleet oli laskettu muistomerkillle. Saksalais-suomalainen reserviläisosasto laski yhdessä seppeleen ensimmäisessä maailmansodassa kaatuneiden muistomerkillle ”Ich hatt’ einen Kameraden” soidessa. Seppeelenlaskutilaisuuden päätteeksi Kaartin soittokunnan seitsikko soitti vielä Suomen ja Saksan kansallishymnit.

Seppeleiden laskun jälkeen oli kahvitilaisuus Kartoffelhallissa. Pormestarin komennoin otettiin vastaan Jääkärilippu, jonka jälkeen hän toivotti osallistujat tervetulleeksi ja kiitti lukuisaa joukkoa Finnetagin järjestelyihin osallistuneita.

Puolustusvoimien tervehdyksen toi prikaatikenraali Vesa Valtonen. Jääkärisäätiön toimesta kiitettiin ja palkittiin eräitä jääkäriperinteen vaalijoita. Jalkaväkikoulun johtaja, prikaatikenraali Michael Matz piti Bundeswehriin puheenvuoron. Hän on jäämässä reserviin, joten hän kiitti samalla pitkäaikaista ja erinomaisista yhteistyötä suomalaisten kanssa. Kaikkien jääkäriperinnejoukkojen lippuvartioiden osallistuivat vuorollaan Jääkärilipun kunniaavartioon.

Hämärän koittaessa Bundeswehr järjesti Puolustusvoimain komentajan virallisen vierailun ja jääkärikoulutuksen alkamisen 110-vuotisjuhlapäivän kunniaksi Hohenlockstedtin kylässä Hungriger Wolf Großer Zapfenstreich -kunnianosoituksen. Se on Saksan asevoimien korkein mahdollinen kunnianosoitus ja se järjestetään erityisistä syistä vain muutaman kerran vuodessa. Huomioitavaa on myös se, että näitä järjestetään yleensä

sä vain pääkaupunki Berliinissä tai Bonnissa. Järjestäminen muualla ja tässä tapauksessa Hohenlockstedtissa oli poikkeuksellista, ellei peräti ainutkertaista.

Großer Zapfenstreich koostuu pääsääntöisesti musiikista, mikä on osin tarkkaan määritelty, mutta myös kunnianosoituksen kohde saa esittää sen serenadiosaan kappaleitaan. Nyt kuultiin Jean Sibeliuksen Jääkärien marssi ja Finlandia-hymni sekä jääkäri Sam Sihvon säveltämä Muistoja Pohjolasta. Kymmenet sotilaiden käsissä olevat soihdut toivat kunnianosoitukselle oman ainutlaatuisen tunnelmansa ja valaistuksen. Noin 45 minuuttia kestänyt esitys oli vaikuttava.

Lauantai-illan ja samalla Finnentagin päätti perinteinen Jääkäri-ilta kaikille jääkäriperinteiden vaalijoille. Tässä Kartoffelhallessa järjestetyssä tilaisuudessa kuultiin Kaartin soittokunnan seitsikon viihdemusiikkia, vahvistettiin suomalais-saksalaista yhteishenkeä ja lujitettiin ystävyys-suhteita. Muutama suoma-

Puolustusvoimain komentaja, keskustelelee saksalaisen kollegansa, ylitarkastaja, kenraali Carsten Breuerin kanssa Pertti Laatikaisen ja Vesa Valtosen seurassa etualalla.

lais-saksalaisen reserviläisjärjestön huomionosoitus annettiin myös illan päätteeksi.

Huolimatta tulo- ja menolentojen peruuntumisista ja niistä aiheutuneista haitoista kaikki tapahtumat

onnistuivat erinomaisesti. Tilaisuuksissa kunnioitettiin upeasti jääkärien meille jättämää perintöä ja esimerkiksi rohkeudesta, toveruudesta, epäitsekkyydestä ja isänmaallisuudesta.

Vaikuttava Großer Zapfenstreich -kunnianosoitus järjestettiin Puolustusvoimain komentajan virallisen vierailun ja jääkärikoulutuksen alkamisen 110-vuotisjuhlapäivän kunniaksi.

Lauri Leppänen valon ja varjon mestari

Jääkärit taiteilijoina -näyttely Hohenlockstedissa
2.3.–11.7.2025

Teksti Pertti Ruotsalainen Kuvat Pekka Sillanpää

Professori, kuvanveistäjä ja jääkäri-kapteeni Lauri Leppänen on tunnettu henkilö tunnetaan laajalti. Erityisesti häntä muistetaan jääkäreiden koulutuspaikassa Hohenlockstedtissa vuosittain helmikuussa pidettävän Finnentagin yhteydessä laskettaessa seppeleitä Kunnialehdossa Ehrenhainissa sijaitsevalle Leppäsen veistämälle Jääkärimuistomerkillle.

Hohenlockstedtissa sijaitsevan Wasserturm-museon toinen puoli järjestetty pysyväksi jääkärinäyttelyksi. Sen lisäksi museossa järjestetään vuosittain useampia vaihtuvia näyttelyitä, joissa on esitelty suomalaista historiaa.

Kun vuoden 2014 Finnentagin yhteydessä pohdittiin vuoden 2015 vaihtuvan näyttelyn teemaa yhdeksi vaihtoehdoksi muotoutui näyttely ”taiteilijajääkäreistä”. Asia kiteytyi kevään 2024 myötä siten, että näyttelyn nimeksi sovittiin Jääkärit taiteilijoina ja sen keskeiseksi aiheeksi Lauri Leppänen. Paikalliset eivät kuitenkaan tunne hänen vaikuttavaa muuta tuotantoaan ja merkitystä Suomessa. Vuonna 2025 tulee kuluneeksi 110 vuotta siitä, kun jääkärien koulutus Saksassa alkoi, 85 vuotta siitä, kun Jääkäripatsas pystytettiin silloiseen Lockstedter Lageriin sekä 130 vuotta Leppäsen syntymästä. Tuskin parempaa hetkeä voisi näyttelylle olla.

Hohenlockstedtin kunta ja museo antoivat täyden tuen hankkeelle. Keskeiseksi näyttelymateriaalin luovuttajaksi saatiin Huittisten mu-

seo, jonka Lauri Leppäsen, valon ja varjon mestarin pysyvä näyttely on Huttisten museon vetonauloja. Hohenlockstedtissa esillä ovat seuraavat Leppäsen työt:

- Lauri Malmberg 1959, patinoitu kipsireliefi
- Ajattelijä 1928, kipsi
- Mary 1928, kipsi
- Aino 1929, kipsi
- Eino Leino, kipsi
- Akseli Gallen-Kallela, pronssi puujalustalla
- Antin ahven 1949, pronssi
- Usko tulevaisuuteen 1950, kipsi
- Tyrvään sankarivainajien muistomerkki kipsi
- Aseseppä 1971, pronssi
- G. G. E. Mannerheim 1918, valurautareliefi
- Mantilja 1943, pronssi

Toinen jääkäritaitelija, jonka töitä näyttelyssä on esillä, on Akseli Einola, joka kuvitti opetustauluja, lasten- ja

nuorten kirjoja sekä oppikirjoja. Hän oli tuottelias sekä taidemaalarina että taidegraafikkona. Näyttelyssä on 12 hänen tekemäänsä jääkäriaiheista grafiikkatyötä, Ne ovat peräisin jääkärikanstista.

Edellä mainittujen taiteilijoiden ja heidän töidensä lisäksi näyttelyssä esitellään yleisellä tasolla jääkäreitä muun kulttuurin edustajina kuten kirjailijoina ja säveltäjinä.

Näyttely avattiin Finnentagin jääkäriseminaarin yhteydessä 28.2025. Yleisölle se avautui 2.3.2025 ja on avoinna aina 11.7.2025 asti. Mikäli esimerkiksi kesälomamatkanne suuntautuu Saksaan, on näyttely hyvinkin käymisen arvoisen kohde. Hohenlockstedt jääkäriperinteinen odottaa sekä aikaisempia että uusia vierailijoita.

Näyttelyn valmistelu kesti noin yhden vuoden. Parhaimman kiitoksen ansaitsevat Jääkärisäätiön hallituksen jäsen Jukka Pennanen, Kauhavan Jääkärimuseon Intendentti Hanna Rieck, Huittisten museon johtaja Satu Rantala, entinen museonjohtaja Anne-Maj Salin, Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen Helsinki-Uudenmaan Osaston puheenjohtaja Pekka Sillanpää sekä Osaston jäsen Tomi Saranko. Mitä kunnioittavimminkin kiitämme ystäviämme Hohenlockstedtissa ja muualla Saksassa. Ilman pyyteetöntä yhteistyötänne tämä hanke ei olisi onnistunut.

Kolumni • Pertti Laatikainen

Jääkärisäätiön hallituksen puheenjohtaja, Prikaatikenraali (evp)

Jääkäriperinteet ovat Puolustusvoimien ja maanpuolustuksen arvokkaimmat perinteet

Jääkäriperinteet edustavat 110 vuotta sitten alkaneita tapahtumia ja niihin osallistuneita kansalaisia. Jääkäriperinteet lähtivät isänmaallisten miesten halusta uhrata itsensä lähtemällä vapaaehtoisina hakemaan sotilaskoulutusta Saksasta voidakseen antaa panoksensa Suomen itsenäistymiseen Venäjältä jossain tulevaisuudessa.

Jääkäriperinteet ovat ajattomia. Ne puhuttelevat etenkin tänä päivänä, kun itäinen naapurimaamme on osoittanut, että mikään ei ole muuttunut sen tavoitellessa aina vahvuutensa hetkillä naapureidensa alueita ja alistaakseen kansoja ja kansalaisia ikeensä alle.

Omalta osaltani perehtyminen jääkäriperinteisiin on ollut pitkäaikainen prosessi. Palvelin vuosina 1981–1985 Uudenmaan Jääkäripataljoonassa, joka on yksi Jääkäripataljoona 27:n perinnejoukoista. Jääkärimarssi kosketti jo tuolloin eri tilaisuuksissa ja tuolloinen komentaja, nyt jo edesmennyt everstiluutnantti Olli Heiskanen toi jääkäriperinteitä esille henkilökunnalleen ja varusmiehille.

Seuraava merkittävä kosketukseni jääkäriperinteisiin oli viimeisen jääkäriin, kenraali Väinö Valveen hautajaiset vuonna 1995. Olin tuolloin palveluksessa Helsingin Sotilasläännin esikunnassa ja toimin toisena kirkkoupseerina kenraali Valveelle

järjestetyissä valtiollisissa hautajaisissa. Sain tehtäväksi laskea kenraali Adolf Ehrnroothin tukena kenraalien seppeleen Valveen arkulle. Sotilaille kohdistettuja valtiollisia hautajaisia on Valveen lisäksi järjestetty vain Suomen Marsalkka Mannerheimille vuonna 1951 sekä kenraali Adolf Ehrnroothille vuonna 2004. Tämäkin osoittaa valtiovallan kunnioitusta jääkäreille.

Vuonna 2005 toimin Kaartin Jääkärirykmentin komentajana. Olin saanut tuolloiselta Jääkäripataljoona 27 hallituksen puheenjohtajalta, prikaatikenraali Asko Kilpiseltä pyynnön asettaa soittokunta jääkärikoulutuksen aloittamisen 90 -vuotistilaisuuteen, Finnentagiin, Hohenlockstedissa Saksassa. Tuossa tilaisuudessa Suomen valtiota edusti suurlähettiläs Leif Fagernäs ja puolustusvoimain komentaja, amiraali Juhani Kaskeala. Amiraali Kaskeala oli ensimmäisenä komentajana paikalla Finnentagilla. Itsekin paikalla olleena ymmärsin ensimmäistä kertaa sen, mikä merkitys oli lähes 1 900 miehen kouluttamiselle vierassa maassa ja heidän osallistumisellaan I maailmansotaan Saksan puolella Venäjää vastaan.

Mitä jääkäriperinteet merkitsevät minulle? Mielestäni kaikkea sitä, mitä jääkärit testamentissaan Suomen nuorisollekin määrittelivät. Tär-

keimpänä tämän päivän maailman myllerryksessä on mielestäni testamentin kehoitus uskoa oman asiansa oikeutukseen silloinkin, kun kaikki näyttää toivottomalta.

Pitkään Euroopassa jatkuneen vakaan kauden jälkeen, jääkäreiden kehoitus luottaa Suomen tulevaisuuteen itsenäisenä ja vapaana valtiona, on edelleen jääkäreiden perinnön velvoittamana ajankohtainen tavoite. On myös uskallettava taistella kaikissa tilanteissa edellä mainittujen päämäärien vuoksi.

Tämä lehti ilmestyy Jääkäreidenkoulutuksen aloittamisen 110 vuotismuistotilaisuuksien jälkeen. Olemme viettäneet sitä perinteisesti Saksassa Hohenlockstedissa. Juhlallisuuksissamme oli paikalla sekä Suomen että Saksan asevoimien komentajat, diplomaatteja, meitä jääkäriperinteiden vaalijoita sekä ammattisotilaita, reserviläisiä ja suuri määrä kansalaisia niin Suomesta kuin Saksasta.

Mielestäni erittäin merkittävää jääkäriperinteiden jatkumisen kannalta oli se, että Puolustusvoimien perinnejoukkoyksiköt olivat komentajineen ja perinnelippuineen paikalla samalla tavalla kuin 10 vuotta sitten.

Puolustusvoimat osoitti hienolla tavalla arvostuksensa 110-vuotisjuhlissa jääkäreiden perinnölle!

FALLNA FÖR FOSTERLANDET

MILAN SJÖVARD BACKMAN
* 10. 1. 17 + 15. 9. 50 PORDA VÖREN
ROLF VIKING ENGLUND
* 22. 8. 86 + 27. 2. 60 LÄPPÅSEN
EDVET REINHOLD VON ESSEN
* 8. 5. 87 + 18. 3. 60 KÄRREKÄRÄNTI
KARL PAUL NATANIEL HEDENHEIM
* 8. 10. 15 + 11. 3. 60 HESALANTI
NILS ERIK HRADIE
* 27. 1. 16 + 27. 2. 60 SKOONO
HOLGER RAFAEL INGO
* 24. 3. 89 + 6. 3. 60 VILANEN
KARL GUNNAR WILH. LINDBLUM
* 10. 1. 89 + 12. 12. 50 LEMESUO
ERNST HARALD NORDLING
* 11. 11. 17 + 26. 1. 60 LEMETTI

MATTS HARALD RÖÖS
* 9. 11. 11 + 8. 3. 60 VILANEN
HANS ERIK SÄREN
* 6. 3. 82 + 6. 3. 60 VILANEN
JURAN ANDERS STEN
* 13. 11. 29 + 26. 2. 60 KÄRREKÄRÄNTI
GUSTAV STENLUND
* 27. 7. 86 + 11. 3. 60 YRÖHÄMMÄNEN
JARL VIKTOR STRANDBERG
* 19. 3. 07 + 6. 3. 60 VILANEN
ERNST TAUBERT
* 31. 1. 82 + 30. 1. 60 KURIO
MICHAEL TAUBERT
* 22. 1. 87 + 1. 1. 60 LITTOJOKI
OTTO HARALD WIIK
* 22. 8. 89 + 24. 2. 59 VASA
CARL-FREDRIK WIKMAN
* 8. 1. 15 + 11. 2. 60 KUPASO

ULF HALVAKSDON BACKLUND
* 29. 8. 18 + 11. 1. 60 HÖRREKILGÅRDA
KARL GUSTAF JURAN DAHL
* 18. 11. 13 + 13. 8. 60 YRÖHÄMMÄNEN
NILS-ERIK EHRSTROM
* 8. 8. 21 + 3. 6. 61 NY
HANS AXEL FELIX JOHNSON
* 27. 6. 28 + 6. 8. 62 HAASILA
KARL BÖRGER VALDEMAR KYRÄNT
* 30. 8. 12 + 17. 1. 60 PERHÄNTI
SAMUEL JOHANNES KVIIST
* 8. 12. 16 + 15. 8. 61 RAIPLANTI
GUSTAF JOSEF STENDACK
* 20. 3. 04 + 3. 8. 61 TUUSKILAI
SVANTE JOHANNES SUNDBÄCK
* 10. 8. 14 + 17. 9. 61 RUTALA
CARL-ERIK JOHANNES TENGSTRÖM
* 25. 8. 20 + 26. 12. 61 JÄMPÄRÄ

Entinen Jääkärisäätiön puheenjohtaja, kenraalimajuri (evp) Jukka Pennanen piti juhlapuheen Ostrobothnian Jääkärihuoneessa.

Jääkärioliike oli itsenäistymisen kulmakivi

Syntymän 110-vuotisjuhlaa vietettiin arvokkain menoin

Teksti Eemeli Raninen/Ruotuväki | Kuvat Elmeri Lehti/Ruotuväki

Historian ja nykyajan yhtymäkohdat puhuttivat juhluvieraita.

Näkymä Ostrobotnian Jääkärihuoneen ikkunoista on hämmästyttävä. Juuri satanut lumi on kuorruttanut kaupungin ohueen lumipeitteeseen. Kello yhdeltätoista huoneeseen on kokoontunut parikymmentä juhluvierasta.

Sama tila tunnettiin aiemmin Kassahuoneena. Pohjalaisosakunnan tiloissa on kokoonnuttu aiemminkin, ja merkityksellisimpänä kokouksena voidaan pitää 20. marraskuuta 1914 pidettyä salaista istuntoa. Tällöinkin joukko oli parinkymmenen vahvuisen.

Juhlasalin nimi on sittemmin muutettu Kassahuoneesta Jääkärihuoneeksi, sillä kyseisessä huoneessa sai alkunsa koko Suomen suuntaa muuttanut jääkärioliike.

Jääkärisäätiön hallitus kokoontui yhdessä Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen hallituksen kanssa juhlimaan 110-vuotista jääkäriolikettä.

Venäläistämistoimet toivat kansan yhteen

Jääkärisäätiön hallituksen jäsen, kenraalimajuri evp Jukka Pennanen kertasi juhlapuheessaan 110 vuotta sitten pidetyn kokouksen taustoja. Hänen mukaansa jääkäriolikettä ei

luotu hetkessä, vaan sen syntyyn vaikuttivat vahvasti 1899 alkaneet venäläistämistoimet.

Oman sotaväen lakkauttaminen, voimakkaat rajoitukset aseenkanto-oikeuteen, sekä julkisuuteen vuotaneet suunnitelmat muun muassa markan lakkauttamiseksi johtivat lopulta aseellisen vastarinnan tielle.

Vuoden 1914 lopulla tapahtumat etenivät nopeasti, ja pian ensimmäinen joukko nuoria, uhkarohkeita ja

päätäväisiä opiskelijoita oli valmiina hankkimaan tarvittavan koulutuksen puolustaakseen isänmaataan.

Pennanen muistutti, kuinka itsenäisyysliike oli ollut olemassa jo ennen jääkäreitä, mutta vasta 20. marraskuuta jälkeen luotiin toiminnalle paremmat edellytykset. Jääkäreiden toiminta muodostui lopulta itsenäistymisen yhdeksi kulmakivistä.

Jääkärisäätiön ja JP27 perinneyhdistyksen hallitukset kokoontuivat ennen Ritarihuoneen tilaisuutta historialliseen Ostrobotnian Jääkärihuoneeseen.

Puheensa lopussa Pennanen painotti miten jääkäriperinne on yhä voimissaan. Samalla hän alleviivasi perinteiden tärkeyttä myös nyky-yhteiskunnassa.

– Jääkäri liikkeen synty liittyi Venäjän haluun alistaa kansakunnat ikeensä alle, tavoitteet ja tavat eivät Venäjällä ole muuttuneet.

Perinteet yhä voimissaan

Päivän juhlallisuudet jatkuivat Ostrobothnialta Ritarihuoneelle, johon noin 140 vierasta kokoontuivat juhlistamaan jääkäri liikkeen perustamista ja sen perinteiden jatkumista.

Ritarihuoneella vieraita kätelemässä olivat Jääkärisäätiön puheenjohtaja, prikaatikenraali evp Pertti Laatikainen, sekä Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen puheenjohtaja, prikaatikenraali Vesa Valtonen.

Vieraina oli merkittäviä jääkäriperinnetyön tukijoita ja jatkajia, kuten eduskunnan puhemies Jussi Halla-aho (ps), entinen puolustusministeri ja nykyinen Kannuksen kaupunginjohtaja Jussi Niinistö, sekä huomattava määrä upseereita.

Kättelytilaisuuden jälkeen vanha istuntosali hiljeni kuulemaan Jääkärimarssin Kaartin Soittokunnan kvintetin tulkitsemana.

Marssin jälkeen prikaatikenraali Valtonen toivotti juhlakansalle iloista juhlapäivää. Juhlapuheessaan hän muistutti jääkäriperinteen ja -hengen tärkeydestä myös nykyisessä maailmantilanteessa. Puheessaan hän korosti jääkäreiden merkitystä kärkijoukkona, joka kannatteli kansallista itsetuntoa vaikeinakin aikoina.

Valtonen muistutti puheessaan jääkärien näkyvästä ja kauaskantoisesta vaikutuksesta. Jääkäriperinne näkyy Suomessa yhä, ja esimerkiksi jääkärien valatilaisuudessa on paljon samaa kuin nykyisissä alokkaiden antamissa valoissa.

Jääkärisäätiö palkitsi Ritarihuoneella merkittäviä henkilöitä jääkäri liikkeen perinteiden vaalimisessa. Myös kaikkien kuuden jääkäriperinteitä

Jääkärisäätiön puheenjohtaja Pertti Laatikainen keskustelee Ritarihuoneen juhliin osallistuneen eduskunnan puhemies Jussi Halla-ahon kanssa.

kantavien joukko-osastojen komentajat palkittiin pienoisyjääkäri lipuilla.

Tarjoiluista tilaisuudessa vastasi Helsingin Sotilaskotiyhdistys, jonka synty on myös vahvasti sidoksissa jääkäri liikkeeseen.

Sotilaskotiliiton hallituksen puheenjohtaja Anne-May Asplundin mukaan sotilaskodit syntyivät suoraan jatkumona jääkäri liikkeelle, ja jääkäreiden vaikutus näkyy yhä toiminnassa niin arvojen ja perinteiden kuin vihreän värinkin myötä.

JP 27 perinneyhdistyksen puheenjohtaja Vesa Valtonen muistutti puheessaan jääkärien kauaskantoisista vaikutuksista.

Valtonen tervehtii juhlatilaisuuteen osallistunutta Pääesikunnan päällikköä, kenraaliluutnantti Vesa Virtasta.

Tärkeitä oppeja myös nykypäivään

Palkitsemisten jälkeen Jussi Niinistö piti puheen, jossa hän muistutti jääkäriperinnetyön tärkeimmän tehtävän olevan kunnioittaa ja ylläpitää liikkeen perinteitä. Samalla jokainen osallistuu työllään kunniavelan lyhentämiseen.

Niinistö kuvaili jääkärihenkeä sekoituksena romantiikkaa ja realismia, rohkeutta ja luottamusta omiin voimiin, sekä isänmaan edun asettamista kaiken muun edelle.

Hän muistutti myös, että huolimatta jääkäreiden suuresta panoksesta Suomen itsenäistymisen eteen, ei heitä kuitenkaan tule palvoa.

– Nuoret miehet näkivät tilaisuuden ja tarttuivat siihen, Niinistö painotti.

Tilaisuudessa palkittu eversti evp Heikki Hult kehottaa nykyajan nuoria kohtaamaan haasteet ennakkoluulottomasti sekä säilyttämään uskon tulevaisuuteen myös haastavina hetkinä.

Jääkäriperinneyhdistyksessä pitkään vaikuttanut varatuomari Martti Porvali muistutti, että huonoja aikoja eivät väistämättä seuraa paremmat ajat, vaan niiden eteen on jokaisen tehtävä töitä.

Jääkäriperinteen vaalijat Hanna Rieck, Heikki Hult, Raimo Latvala, Jorma Ignatius palkittiin pienoisjääkärilipuilla.

Kannuksen kaupunginjohtaja ja entinen puolustusministeri Jussi Niinistö palkittiin tilaisuudessa. Kiitospuheessaan hän muistutti jääkärien merkityksestä Suomen itsenäisyydelle.

Perinnejoukko-osastoille luovutettiin pienoisjääkäriliput.

Mannerheimin päämajan perustaminen Vaasassa 1918

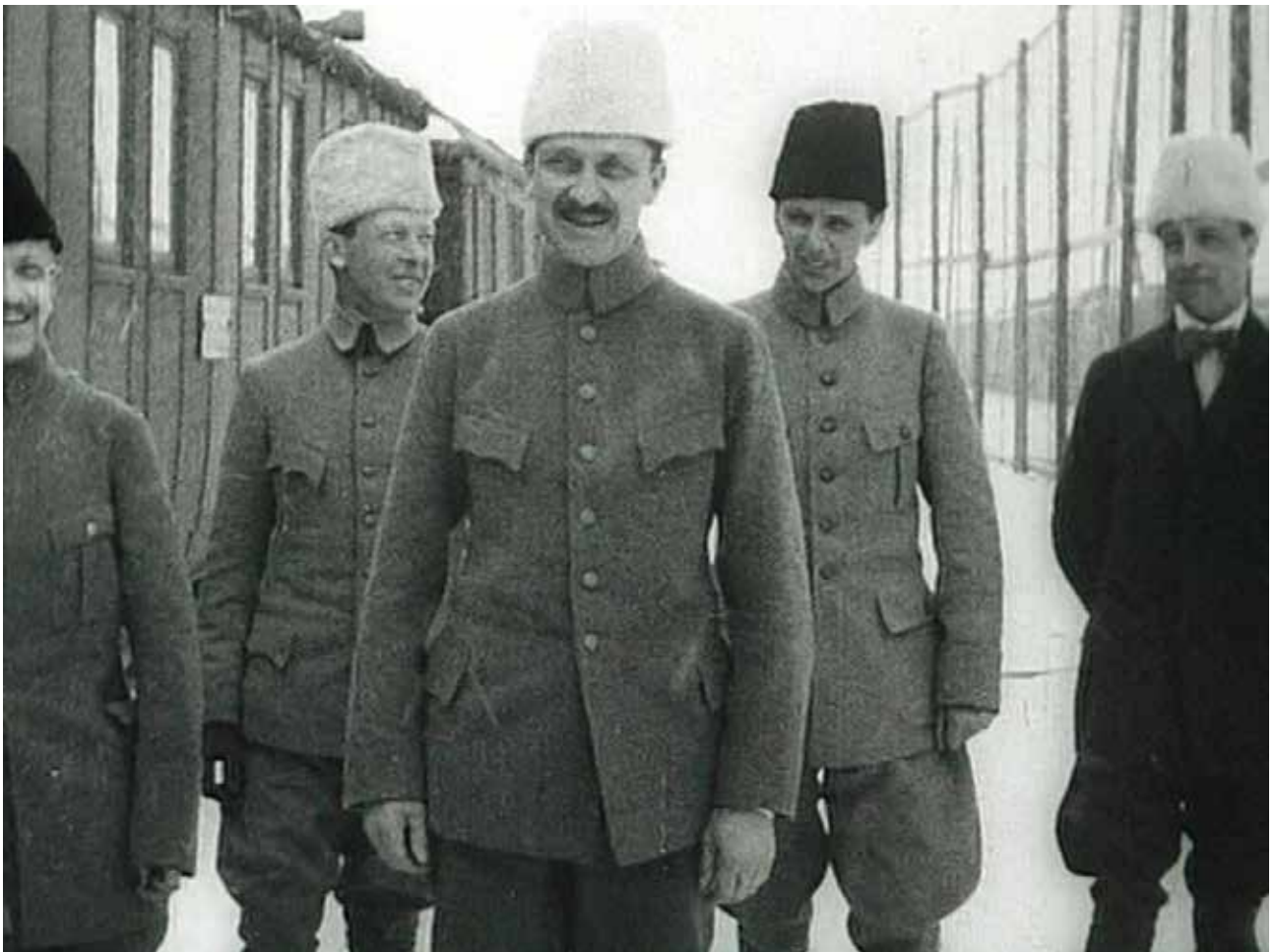
Teksti Ohto Manninen

Suomen armeijan perustamisen pohjana oli eduskunnan tekemä päätös lujan järjestysvallan luomisesta. Syynä oli sisäisten levottomuuksien lisäksi se, että venäläisiä joukkoja ei saataisi lähtemään maasta pois, jollei tilalle olisi asettaa asevoimaa ja että venäläisten joukkojen karkottamiseenkin tarvittaisiin asevoimaa.

Nämä joukot yllyttivät täkäläistä vasemmistoa kaappaamaan vallan ja antoivat näille aseita.

Senaatin toimikunnaksi järjestäytyneet itsenäisyysmiesten sotilaskomitea (Militärkommittén) aktivoitiin ja se ryhtyi organisoimaan armeijaa. Helsingin vallankumousuhan takia sotilaskomiteasta muodostettiin kenraali

Mannerheimin johdolla sotilaallinen esikunta ja tämä päätettiin sijoittaa Etelä-Pohjanmaalle, jota oli jo pitkään kaavailtu venäläisvastaisen kansannousun tukialueeksi. Siellä suojeluskunnilla oli miltei ylivoimainen valta-asema. Esikunnan henkilöstön keskeinen osa saapui Vaasaan 19.1.

Kuva on Seinäjoelta ja ruotsinmaalaiset upseerit pääroolissa mutta vasemmalla näkyy puolet von Gerichistä.

Esikunnan tilanne oli monin tavoin ongelmallinen. Toiminnan hetki saattaisi olla käsillä aivan heti, mutta armeijaa ei ollut. Toki aktivistien aivoissa oli ajatus kaikkialle Suomeen ulottuvasta suojeluskuntaorganisaatiosta, josta langat johtivat Helsinkiin aktivistien keskuselimiin ja niiden yhteyselimeen Uuteen Metsätoimistoon, jota johti pääorganisaattorina Elmo E. Kaila. Kukaan ei kuitenkaan oikein tiennyt paljonko miehiä suojeluskuntaan todella kuului ja kuinka paljon aseita oli. Olivatko ne Suomen vanhan väen upseerit, jotka oli suunniteltu piiriorganisaatioiden johtoon, todella ryhtyneet työhön?

Vakinaisen armeijan organisointityö jäi syrjään. Toki Mannerheim teki laskelmia, ja 24.1. hänellä oli senaatille lähettää kaavailu järjestysvoiman ensi organisaatioksi ja sen kustannuksiksi. Siihen tulisivat Saksasta palaava jääkäripataljoona rykmentiksi laajennettuna, eversti Bergin Pohjanmaalla kokoama järjestyskunta sekä 10 pienempää, 400 miehen osastoa. Käytännössä organisaatiosuunnitelmat muuttuivat tästä ja värvöyksen aloittaminen siirtyi tapahtumien vyöryssä helmikuun puoliväliin.

Mikään ei pysynyt tuolloin Suomessa kokonaan salassa. Senaatin puoluelaiset pystyivät salaa sähkösanomakonttoreissa ja aivan julkisesti venäläisten sotilaiden kokouksissa ja lehdissä seuraamaan venäläisen sotaväen päätöksiä. Vastaavasti sosiaalidemokraattien 19.1. alkaneessa puolueuuevoston kokouksessa kerrottiin, että Pohjanmaalta olisi tulossa lahtarien joukko pääkaupunkiin panemaan työväestön järjestykseen ja viemään heiltä äänivallan ja muut kansalaisoikeudet. Tämä ajatus vain lisääntyi, kun Karjalan eri puolilta kokoontuneet suojeluskunnat marssivat Viipuriin. Nämä joutuivat kuitenkin vetäytymään Venäjänsaareen ja edelleen Antreaan.

Ylipäällikön esikunta joutui 21.1. Viipurin tapahtumien takia varustautumaan toimintaan. Senaatin ja venäläisten neuvottelut johtivat kui-

tenkin tulokseen. Venäläisten joukkojen johto lupasi pysyttävässä Suomessa tapahtumista ja Mannerheim kielsi 23.1. von Gerichin välityksellä toiminnan aloittamisen. Jo kokoontuneet suojeluskuntalaiset saivat käskyn palata koteihinsa.

Mannerheimin esikunnan arvovalta ei suinkaan ollut kiistaton. Vaikka päämäärä oli sotilaskomitealla ja aktiivisella komitealla yhteinen, oli kitkakohtia ilmennyt. ”Uusi Metsätoimisto” oli ollut aktiivisempi ja päättäväisempi kuin sotilaskomitea, jonka upseereilla oli varovaisempi ja viivyttävämpi ote. Näille ei ollut niinkään selvää, että ajatuksissa olevalla 10000-40000 miehen – luuloja oli monenlaisia - armeijalla voitaisiin karkottaa organisoitunut ja täysin aseistettu ja vuosia riveissä ollut armeija. Olkoonkin, että vallankumous oli vienyt sotilailta toimintahalun ja upseereilta käskyvallan.

Jo 14.1. aktivisti Elmo Kaila totesi, että ”Staabin prestiisi” oli heikko. Kentällä olevista johtajista von Gerich Vaasassa ja Malm Kuopiossa tosin tiedettiin tarmokkaiksi. Kailan suhtautumista kuvaa myös hänen myöhempi arvionsa, että esikunnan matka Vaasaan muistutti lähinnä pakoa. Kaila ja jääkäri Aarne Sihvo tapasivat 17.1. Mannerheimin Helsingissä. Jo kenraalin venäläinen sotilaspalvelija hätkähdytti. Sihvon muistelmien mukaan sotilaspalvelijan näkeminen ”johdatti mieleen Shpalernajan ja Venäjän vallankumouksen ajat”. Mannerheimia Kaila kuitenkin piti tarmokkaana. Staabin muista henkilöistä hän ei pitänyt.

Aktivistien suhtautumista Mannerheimiin häiritsi se, että – niin kuin Kaila 23.1. 1918 kirjoitti aktivistien Tukholman-toimistoon – Mannerheim ei ollut saksalaismielinen. Svinhufvudilta Mannerheim oli ottanut lupauksen olla pyytämättä ulkomailta interventiota. Omin voimin olisi tullava toimeen. Saksan vastustajaksi hänet luonnollisesti silloin aktivistipiireissä koettiin, vaikka hän painottikin neutraliteettia. Aktivistien

toiminta oli jääkäriiliikkeen myötä suuntautunut juuri Saksaan.

Tosiasia onkin, että Kaila 23.1. esitti Tukholman kautta Saksaan toivomuksen, että Suomeen saataisiin jääkäreitä johtajiksi ja saksalainen ylipäällikkö. Jääkäripataljoonan edellinen komentaja Bauer oli kuuleman mukaan sotavankina, nykyinen Ausfeld taas liian nuori. Kaila toivoi saksalaisilta ehdotusta.

Pohjanmaalla korostui eräs piirre. Mannerheimin esikunta tuli keskelle miehiä, joiden riveistä oli Saksaan lähtenyt paljon jääkäreitä. Jääkäreitä odotettiin kotiin johtajiksi, ei näitä osittain muukalaistuneita, maailmansodassa jääkäreitä vastaan taistelleita sotilaita kuten Mannerheim, Wetzer ja von Gerich. Karikatyyrin tapaan näitä kuvasi ruotsinkielinen jääkäriupseeri Zilliacus: ”Hän pitää puheen sellaisella suomenkielellä, että kyynel nousevat kuulijan silmään, ja sitten hän puhuu tyypillistä Venäjän ruotsia, jonka käänteet ovat suunnattoman koomiset – lisäksi hänen ruotsinsa on vielä puoliksi ranskaa. – on vaarallista, jos korkea komentaja on naurettava.”

Heti alkuun olivat Pohjanmaalla ”pojat sillä kannalla, että jos jääkärit syrjäytetään, he eivät tappele”, kuten kansanedustaja Luopajarvi tiesi 23.1. Helsingissä kertoa Maalaisliiton ryhmäkokouksessa. Myös edustajat Kokko, Vilppu Joukahainen ja Santeri Alkio olivat sitä mieltä, että johtoon olisi saatava jääkäreitä.

Muutenkin Jääkäripataljoonan maine ja sen asema oikeastaan ainoana koulutettuna suomalaisena sotajoukkona oli tekijä, joka Mannerheimin ja hänen esikuntansa oli koko ajan otettava huomioon. Esikuntaan suhtautumisessa vaikutti myös kieli-ryhmien välinen epäluulo.

Suojeluskuntain Lapuan piirin piirihallituksen kokouksessa (todennäköisesti 23.1.) – mukana tunnetut johtomiehet Jalo ja Kustaa Lahdensuo, A. Antila, Leskelä ja Matti Lau-

riila – samoihin aikoihin ”lausuttiin toivomuksia, että ylipäällikköön nähden on parannuksia toivottava”. Samalla päätettiin ehdottaa, että jääkäripataljoona palautettaisiin Suomeen ja että ”ylipäällystö” valittaisiin näiden upseereista. – Kuvauksen mukaan ”yksimielisesti päätettiin että oma suomalainen päällikkö valitaan ja se pitää tulla suomalaisista jääkäreistä. Kapteeni Sihvoa, johon Lappajärven koululaiset olivat kovin ihastuksissaan, kannatettiin ja kapteeni Heiskasta myös. Mutta kun oletettiin että kaikki jääkärit tulevat Saksasta Suomeen kenties hyvinkin pian, katsottiin välttämättömäksi, että meidän ylipäälliköksi tulee sellainen, jonka alaiseksi toiset jääkäritkin mielellään jäävät. Päätettiin kutsua suojeluskuntain edustajain yleinen kokous ylipäällikön lopullista valitsemista varten. Sitä ennen otetaan jääkäreiltä lähempää selkoa, kuka heidän keskuudessaan on sellainen, joka yleisintä luottamusta nauttii. Hänet päätettiin sitten esittää yleisessä kokouksessa, joka päätettiin pitää Lapualla tiistaina tammikuun 29 p:nä, varsinaiseksi ylipäälliköksemme ja siksi ajaksi, kun valittu, jos hän vielä on Saksassa, ehtii tulla Suomeen, annettaisiin päällikkyyks väliaikaisesti joko Sihvolle tai Heiskaselle.”

Toiminnan peruuttaminen, joka aiheutti Pohjanmaalla suurta närkästystä, osoittautui muutenkin turhaksi. Tilanne pysyi kireänä. Neuvostohallituksen sota-asiainkomissaari Podvoiski antoi 24.1. käskyn hyökätä valkokaartien kimppuun. Vaasan esikunnan kiertokirjeessä taas annettiin 24.1. käsky ”vihollisjunain kulun estämisestä kaikin keinoin”.

Tuossa tilanteessa ei näy olleen aivan selvää, mistä toimintaa johdettiin: käskyjä tuli edelleen Helsingistä. Koko Itä-Suomessa vaikutti Karjalaan muodostettu johto. Itä-Suomen ylipäällikkö Lindström (oikealta ni-

meltyään Hägglund) lähetti käskyjä. Mm. Kuopiossa johtanut Malm oli 28.1. yhteydessä sekä päämajoitusestariin että Antreaan sikäläiseen ylipäällikköön.

Tilanne vaati nyt Vaasan esikunnalta päättäväisyyttä. Siellä pidettiin 25.1. aamulla neuvottelu, jonka päättyessä ylipäällikkö teki päätöksen venäläisten aseistariisunnan aloittamisesta 28.1.. Käsky valmistui 26.1.

Senaatin ja venäläisten uusien neuvottelujen jälkeen kansankomissaari Podvoiski lähetti 26.1. illalla Pietarista Viipuriin omilleen sähkeen, jossa hän käski pysytellä puolueettomana Suomen sisäisissä asioissa. Käytännössä asialla ei ollut merkitystä Viipurinkaan suunnalla. Suomen senaatti lähetti 27.1. Mannerheimille ilmoituksen puolueettomuuden säilymisestä mahdollisuudesta, mutta ylipäällikkö tiesi, että joukkojen moraalilaski, jos toiminta taas peruutettaisiin. Hän pani sanoman taskuunsa ja lähti Ylihärmään johtamaan toimintaa. Aseistariisunta alkoi Pohjanmaalla ja se onnistui.

Tämä tilanne, jossa sota aloitettiin, jäi Mannerheimille vahvasti mieleen. Hän painotti vuonna 1933 yksityiskeskustelussa Kai Donnerille, että hän ei aloittanut sisällissotaa vaan kysymyksessä oli talonpojat venäläisiä vastaan. (Han började icke ett inbördeskrig, utan det var bönderna mot ryssarna).

Pohjanmaan aseistariisumisooperaatioissa Ilmajoen valtaus ei aluksi onnistunut. Lapualaisten johtajan jääkäri Ilmari Laurilan ja eversti Bergin välille syntyi (29.1.) menetytapakiista. Laurila olisi halunnut suoraa hyökkäystä. Kun tähän ei suostuttu, hän ja 80 muuta lapualaista marssivat pois. Tämä johdon saamattomuus nosti kuvauksen mukaan ”huippuunsa vastenmielisyyden muokalaismielisiä päälliköitä kohtaan”. Ne suojeluskuntain edustajat, jotka saapuivat aiemmin sovittuun Etelä-Pohjanmaan suojeluskuntien

kokoukseen /29.1./ Lapualle, pitivät vallankumousta sodan johdossa välttämättömänä ja vakuuttivat, että jos piirihallinto tulee sodan kestäessä tilaisuuteen valita Eteläpohjalaisille oma ylipäällikkö, kaikki maakunnan suomalaiset suojeluskunnat tulevat yksimielisesti kannattamaan piirihallinnon tällaista toimenpidettä ja alistuvat siten valitun päällikön alaisiksi.

Kerrotaan, että sotilaat julkisesti keskustelivat esikuntansa vangitsemisesta. Mutta - kuten kertomus hieman yllättävällä käänteellä jatkuu - ”tehtävän suuruus” aiheutti, ”ettei tällaisia pikkuseikkoja ehditty ajatella”.

Nykypäivän näkökulmasta tammikuun 1918 toiminnan sekavuus ja keskinäiset epäluulot voivat tuntua yllättäviltä. On kuitenkin muistettava, että Suomen itsenäistymistä oli valmisteltu salassa ja että varsin harvat valmistelijoista olivat kohdanneet toisensa. Ei myöskään ollut kokemusta ja tietoa johtajien kapasiteetista organisoinnissa ja operaatioiden johtamisessa. Toki Haminan kadettikoulun käyneet tunsivat toisensa ja luulivat tuntevansa toistensa kyyty, mutta niitäkään ei useiden kohdalla ollut pantu koetukselle.

Käytännön sodanjohto sitten opetti yhteistoimintaan. Vastustajan voima oli suuri, eikä aseistariisuntaa voitu levittää Etelä-Suomeen. Monta tahtoa oli koottava samansuuntaisiksi, ja käytettävissä olevat voimat ja kyyty jännitettävä äärimmilleen. Svinhufvudin senaatti oli 27.1. punakapinan jo ollessa kaduilla nähtävissä ja kuuluttuaan tietoja Pohjanmaan noususta nimittänyt Mannerheimin ylipäälliköksi. Tieto tästä tuli Vaasaan 28.1. Päätös muutti Mannerheimin ja hänen esikuntansa aseman.

Vaasassa toimintansa aloittanut varasenaatti taas antoi ylipäällikölle suuret valtuudet. Asetukseen rinnastettavassa julistuksessaan 1.2. se ilmoitti kansalle, että kenraali Mannerheimin käskyjä ja määräyksiä oli noudatettava.

Venäläisten joukkojen aseistariisumisen alettua Mannerheim lähti (jo 28.1.) Seinäjoelle, lähemmäs rintamaa. Itse asiassa yleisesikunta kuitenkin jäi muodollisesti vielä Vaasaan. Sähkeissä oli edelleen niin Mannerheimin kuin päämajoitustemestarinkin osoitteena kirjaimet Vs eli Vaasa aina 8.2. asti. Mm. Mannerheim 7.2. lähetti Vaasasta määräyksen yllytykseen syyllistyvien sosialistilehtien lakkauttamisesta. Vaasassa 2.2. päiväämässään Suomen tasavallan joukkojen ylipäällikön päiväkäskysä n:o 1 (Dagorder till Republiken Finlands samtliga försvarstyrkor) Mannerheim ilmoitti senaatin 28.1. tekemästä päätöksestä: hänelle oli "uskottu kunniakas tehtävä olla Suomen tšekäläisten puolustusvoimien ylipäällikkönä" – ruotsinkielinen rajaus siis ulottuvampi: öfver Finlands samtliga försvarstyrkor.

Joukkojen luottamuksen voittaminen ei valtuuksista huolimatta ollut helppoa. Artturi Leinonen kertoo, että rintamalta kuului murinaa, koska ruotsalaisuutta suosittiin: "Ylimpään johtoon ei aluksi luotettu siksi, ettei siitä tiedetty muuta kuin että entiset venäläiset upseerit siellä ovat määräälemässä, ja vielä tätä luottamusta horjuttivat muutamat asiain ja seutujen tuntemattomuudesta johtuneet epäonnistuneet määräykset." Mannerheimin staabi sai kritiikkiä osakseen. Suojeluskuntain Vaasan piirihallitus (Styrelsen för skyddskärernas centralorganisation, allekirjoittajina Boucht ja Granlund) lähetti ratsumestari Ignatiuksen toiminnasta Oulun valtuksessa valituskirjelmän Mannerheimille. Myös Wetzlerin toiminta herätti närkästystä. Yhä enemmän puhuttiin kuitenkin yhtenäisyyden merkityksestä. Kuuluisaksi on tullut kenraali

Mannerheimin ja lapualaisten päällikön Matti Laurilan, isä Laurilan, kohtaaminen, jossa yhdessä todettiin sotilaallisen käskyvallan tarkeys. Eteläpohjalaisten ehdotuksesta perustettiin Ylipäällikön neuvottelukunta toimimaan eräänlaisena puskurina suojeluskuntien ja ylipäällikön välillä. Sotaretken onnistuminen nosti sitten huhtikuun alusta lähtien Mannerheimin arvostuksen korkealle.

Vaasaan tammikuussa 1918 saapunut esikunta sai eri tavoin täydennettynä johtaa vapaussodan loppuun asti. Kokemus ja ehkä taitokin lisääntyivät. Esikunta oli aloittanut lähes tyhjästä. Voisi sanoa, että se oli silloin, siinä kiireessä, lähes paras mahdollinen. Kaikista hankaluuksista huolimatta se osoittautui riittäväksi pohjaksi vapaustaistelun johtamiseen.

SUOMEN JÄÄKÄRIMUSEO

KAUHAVA

"Me jääkärit uskoimme yhä."

Tervetuloa perehtymään jääkärihistoriaan jääkäreiden omassa museossa!

Suomen Jäkärimuseo

Jääkärintie 80, 62420 Korttesjärvi,

puh. 040 148 4420.

Lisätietoa www.kauhava.fi

jaakarimuseo

Väinö Nikke Pärmi,
kuva: Härmä-Seura ry

Jääkäreiversti Einar Weijo – Raudun taistelija

Teksti Matti Hyvärinen

Kartanon poika Einar Walter Weijo (ent. Engström) syntyi Korpilahdella 8.1.1881 ja kuoli kotonaan 29.1.1954.

Kirjoittuaan ylioppilaaksi Jyväskylän lyseosta 1903 hän opiskeli Polyteknillisessä Opistossa Helsingissä.

22-vuotiaana Einar Engström kävi vuoden 1878 asevelvollisuuslain nojalla järjestetyissä kutsunnoissa Längelmäellä 16.6.1903. Ajankohta on mielenkiintoinen. Vuonna 1899 alkaneen ensimmäisen sortokauden aikana järjestettiin kutsuntalakkoja vuosina 1902–1904, koska Suomen miehet eivät halunneet Venäjän armeijaan. Suomen suuriruhtinaskunnan kansallisen armeijan runko, kahdeksan tarkk' ampujapataljoonaa oli lakkautettu 1901 ja koko Suomen asevelvollinen sotaväki vuoteen 1905 mennessä.

Einar oli lainkuuliainen eikä lakkoillut. ”Arvanheitossa” hänellä kävi tuuri, sillä hänet määrättiin nostoväen 1. luokkaan. Olisiko Einar huonolla arpaonnella joutunut Venäjän armeijaan ja olisiko hänestä tullut jääkäriupseerin sijasta ns. ryssänupseeri? Emme kuitenkaan lähde spekuloidaan historian kulkua enempää.

Kartanon hoito katkaisi opinnot, joita Einar jatkoi myöhemmin Saksassa Karlsruhessa. Hän oli melkein valmis DI kuullessaan jääkäriilikeestä ja katsoi velvollisuudekseen osallistua jääkärikoulutukseen. Einar ilmoittautui 27.2.1915 jääkärien ensimmäiseen koulutuserään Pfadfinder-kurssille, joka oli naamioitu partiolaiskurssiksi.

Jääkäreiversti Einar Weijo kaulassaan Viron suojeluskunnan Kotkaristi.

Weijo oli tulevista jääkäreistä koulutetuimpia ja vanhimpia ja hän etenikin nopeasti ensin hilfsgruppenführeriksi, sitten gruppenführeriksi ja 1917 zugführeriksi eli joukkueenjohtajaksi.

Misse-joelta Karjalan rintamalle

Weijo osallistui Kuninkaallisen Preussin Jääkäripataljoona 27:n (Königlich Preussisches Jägerbataillon Nr. 27) riveissä kesä-elokuussa 1916 Missejoen taisteluihin Latviassa Saksan itärintamalla, josta hänet siirrettiin Suomeen etappitehtäviin.

Weijo kuului Aarne Sihvon johtamaan jääkäriryhmään, joka vastasi läntisestä etappitiestä. Weijo toimi

vielä pohjoisen etapin johtajana ennen palaamistaan Saksaan tammi-kuussa 1917.

Weijo saapui jääkärien pääjoukon mukana 25.2.1918 Vaasaan. Viimeisen kerran nämä Suomen hallitukselle valan vannoneet jääkärit olivat koossa Vaasan torilla 26.2.1918. Jääkärit olisivat halunneet taistella vapaussodassa omana taisteluosastonaan, mutta Mannerheim ei tätä hyväksynyt, vaan sijoitti jääkärit hallituksen armeijaan kouluttaja- ja johtotehtäviin.

Kapteeni Weijo sijoitettiin 4. Jääkärirykmentin VIII Pataljoonaan kouluttajaksi ja komppanianpäälliköksi. Pataljoona osallistui Karjalan rintamalla Raudun ja Raasulin taisteluihin.

Verilöyly Kuolemanlaaksossa

Rautu ja sen rajakylä Raasuli olivat rautatiestä johtuen strategisesti tärkeitä sekä valkoisille että punaisille. Raudun taistelu oli yksi vapaussodan verisimmistä.

Jouduttuaan alakynteen onnistuivat punaiset – joista suurin osa oli venäläisiä sotilaita – murtautumaan aseman seudulle syntyneestä motista ja lähtivät vetäytymään Venäjän suuntaan. Vetäytymisreitti kulki ns. Kuolemanlaakson kautta. Laaksossa punaiset joutuivat valkoisten murhaavaan konekiväärien ristituleen, jossa kaatui noin 400 venäläistä ja suomalaista punaista.

Kuolemanlaakson tapahtumista Weijo kirjoittaa Sotilasaikakauslehden numerossa 4/1936 seuraavasti:

”Kohta ilmestyi vihollinen vastapäätä olevan metsän reunaan ja yleinen tulitaistelu alkoi alusta alkaen kiivaana. Pian tämän jälkeen syöksyi kuolleesta kulmasta, johon kylästä pohjoiseen päin vievä maantie painui, ja kauempaa metsästä vihollisia joukoittain aukeille pyrkien etelään päin. Maantien kohdalla riensivät pakenevat tiheänä joukkona, mutta etäämpänä ne hangessa kahlaten ponnistelivat eteenpäin laajan meihin päin viettävän peltoaukean täyttävänä parvena... Pöllänmäen navetan katon korkealta harjalta, josta seurasin taistelun kulkua, saatoin todeta, ettei yksikään päässyt suojattoman lumientäkän yli.”

Heimosodista talvisodan mottitaisteluihin

Vapaussodan jälkeen Weijo erosi armeijan palveluksesta voidakseen osallistua Suomen heimokansojen auttamiseen. Hän osallistui sekä Viron vapaussotaan että Aunuksen retkeen 1919.

Viron vapaussodassa Weijo toimi Viron vapaaehtoisen apuretkikunnan esikunnassa esikuntapäällikkönä.

Aunuksen retkellä Weijo toimi retken ylipäällikön, jääkärieversti Aarne Sihvon esikuntapäällikkönä 1.5. – 9.9.1919.

Aunuksesta palattuaan Weijo astui taas armeijan riveihin. Ennen sotia Weijo palveli monissa eri tehtävissä, pisimpään Pohjanmaan jääkäripataljoonan komentajana Oulussa 1925–1933. Vuonna 1936 Weijo siirtyi reserviin everstiksi ylennettynä.

Talvisodan alkaessa isänmaa kuitenkin kutsui poikaansa. Kun suoje-luskuntapiirien komentajat talvisodan alkaessa komennettiin rintamalle, käskettiin reservistä evp-upseereita heidän tilalleen. Weijo sai komen-

Weijolle myönnettiin Preussin rautaristi (Eiserne Kreuz zweiter Klasse) 30.6.1918. Myöntäjänä Die Ostsee-Division, Saksan Itämeren Divisioona. Kenraalimajuri Rüdiger von der Goltzin komentama divisioona nousi maihin Hangossa keväällä 1918 ja eteni Helsinkiin.

nuksen Pohjois-Karjalan sk-piirin komentajaksi Joensuuhun.

Hänen sotilaallisia taitojaan arvo-tettiin niin paljon, että hän sai talvisodassa komentoonsa sk-piirissään perustetun JR 36:n, peitenimeltään Taisteluosasto Tykin, jonka johdossa hän osallistui Laatokan pohjoispuolen mottitaisteluihin.

Jatkosodan alkaessa Weijo oli jo 60-vuotias, eikä hän enää joutunut rintamalle. Isänmaa kutsui vielä ker-ran ja Weijo komennettiin Kokkolaan Keski-Pohjanmaan Sotilasläänin ko-mentajaksi vuosiksi 1941–1943.

Päästyään vihdoon eläkkeelle vuon-na 1943 hän jatkoi kotitilallaan maan-viljelyä erikoisalanaan mansikka ja omena. Myös hevoset olivat hänen sydäntään lähellä. Korpilahden ainoa jääkäri on haudattu kotiseurakuntan-sa multiin Weijon sukhautaan.

Weijon kartanon seinään kiinnitet-tiin vuonna 2014 muistolaatta.

Weijolle myönnettiin 25.11.1936 Viron suoje-luskunnan III luokan Kotkaristi (Kaitseliidu III klassi kotka-rist). Luovutuskirjan allekirjoittajana on J. (Johan) Laidoner, joka oli Viron itsenäisyystaistelun johtaja 1919–1920 ja Viron puolustusvoimien komentaja vuoteen 1940.

Jääkäriveivsti Weijo lumipuvussaan rintamalla talvisodan aikana.

Lähteitä:

- VIII Jääkäripataljoona Karjalan jääkärät Raudun taistelussa 5. 4. 18. Taistelukertomus säilyneiden asiakirjojen ja mukana olleiden muistitietojen mukaan. Kirj. eversti evp. E. W. Weijo. Sotilasaikakauslehti nro 4/1938 (Otava)
- Aunesluoma, Juhana ; Häikiö, Martti: Suomen vapaussota 1918: kartasto ja tutkimusopas (Vapaussodan invalidien muistosäätiö 1995)
- Eronen, Simo: Raudun taistelu (Otava 1920)
- Suomen jääkärien elämäkerrasto 1975 (Jääkäriliitto 1975)
- Weijon sukuarkisto
https://fi.wikipedia.org/wiki/Einari_Weijo
- https://fi.wikipedia.org/wiki/Suomen_polkupy%C3%B6r%C3%A4pataljoona_2
- https://fi.wikipedia.org/wiki/J%C3%A4k%C3%A4k%C3%A4ripataljoona_27
- https://fi.wikipedia.org/wiki/Saksan_It%C3%A4meren-divisioona

Aseluettelo			
Ase	Kal.	No	Tehdas
Parabellum	9	1918 4928 2131	DWM
Parabellum	7,65	1	DWM
Kivääri	7,62	811881	
Kivääri	6,5	93434	Japanil.
Karabiini	6,5	26330	Japanil.

Valkjärvi 5.1.35 E. Weijo
Pöytä ja aika. Rykmentin Komantaja.

Aseluettelo vuodelta 1935. Weijolla oli kaksi Parabellum-pistoolia, kivääri 7,62 (joku Mosin Nagant -malli) sekä japanilainen Arisaka-kivääri ja -karabiini (lyhytpiipainen ratsuväen kivääri). Huomaa allekirjoituksena on Veijo eikä Weijo.

Henkilökortti 5.1.1935. Weijo toimi Polkupyöräpataljoona 2:n komentajana Valkjärvellä 16.8.1933 – 8.1.1936. Huomaa sukunimen alkukirjain V eikä W.

Vapaus­sota on kadonnut

Kolumni: Prikaatikenraali evp **Lauri Kiianlinna**

Hajanaiset pyrkimykset irti Venäjän ylival­lasta alkoivat Suomessa vuosisadan vaihteessa helmikuun manifestin 1899 jälkeen. Ajatukset vapautua Venäjän sotilaallisesta otteesta konkretisoituivat 1914 syntyneessä jääkäri­liikkeessä. Maailmansota ja Venäjän vallankumous loivat sitten edellytykset Suomen itsenäisyydelle.

Suomessa oli 1918 alussa vielä yli 70000 koulutettua venäläistä sotilasta, joista useat tuhannet liittyivät osaksi bolshevikkien tukemia punaisia ja osallistuivat käytännöllisesti katsoen kaikkiin valkoisten ja punaisten joukkojen taisteluihin. Venäläisten riisuminen aseista alkoi Kannaksella 22.1. ja Pohjanmaalla 27./28.1. Alkoi Suomen vapaus­­sota. Sekä Saksalla, että uudella neuvostovaltiolla oli sodassa omat intressinsä.

Pian Suomen itsenäisyyden tunnustamisen jälkeen bolshevikit kehoittivat jälleen suomalaisia sosialisteja vallankumoukseen ja lähettivät myös runsaasti aseellista tukea punaisille. Punainen lyhty nostettiin vallankumouksen merkiksi Helsingin työväentalon salkoon 27.1. Punakaartit ottivat Helsingin haltuunsa bolshevikkien ohjauksella. Kansanvaltuus-

kunta julistautui maan hallitukseksi ja asettui senaatin rakennukseen. Ulkopuolisista vain Neuvosto-Venäjä tunnusti sen virallisen aseman. Alkoi sisällissota, joka päättyi valkoisten joukkojen suorittamaan Viipurin valtaukseen 29.4. kansanvaltuuskunnan päätessä Venäjälle.

Tuon sodan traumat vaikuttavat yhä edelleen. Esimerkiksi historian tutkimuksessa ja julkaisuissa pyrkimys olla mainitsematta sanaa ”vapaus­­sota” johtaa usein omituisiin tulkintoihin ja muikisteluun. Jääkärit lähtivät saamaan sotilaskoulutusta Saksaan tavoitteenaan palattuaan vapauttaa Suomi venäläisvallasta ja -joukoista. Kymmenet tuhannet miehet lähtivät vapaus­­sotaan vapauttamaan maataan venäläisistä ja bolshevikkien tuke­masta kansanhallituksesta.

Dosentti Hannu Takala toteaa tuoreessa, yksityiskohtaisessa ja huolellisesti tehdyssä tutkimuksessaan ”Sisällissodan syntyminen Kannaksella 1918” (Vastapaino, Tampere 2024) seuraavasti: ”Kaiken lisäksi sisällissota oli aivan turha. Olivathan työväenliikkeen keskeisiin, yhteiskunnallisia oloja parantaneisiin vaatimuksiin jo suostuttu ja lait päätetty tai esitykset viety eduskuntaan” (s. 277).

Kevään 1918 aikana Suomi vapautettiin venäläisistä joukoista, torjuttiin bolshevikkijohtoisen sosialismin uhka ja varmistettiin Suomen itsenäisyys. Akseli Gallen-Kalle­lan suunnittelema ”Vapaus­­sodan muistoristi” perustettiin 10.9.1918 ja sitä jaettiin yli 70000 kappaletta.

Gallingin jääkärihauta kunnostettiin monien vaiheiden jälkeen

.....
Teksti Mauri Jokela

Gallingin sotilashautausmaa on yksi niistä hautausmaista Latviassa, mihin on haudattuna suomalaisia jääkäreitä, jotka kaatuivat Saksa itärintamalla I maailmansodassa. Taistelukokemuksen saaminen rintamaolosuhteissa kuului osana suomalaisten jääkäreiden koulutukseen ja näissä taisteluissa kaatui 12 jääkäriä. Heidät on haudattu taistelupaikkojen läheisyyteen perustetuille sotilashautausmaaille. Viisi heistä on Dunbessa, yksi Tukkumissa, yksi Sumarakissa, yksi Skrabbessa, ja kolme Gallingissa. Yksi haavoittuneista jääkäreistä kuoli sotasairaalaan Hannoverissa ja on haudattu sinne. Gallingin eli nykyisen Galinin sotilashautausmaahan ovat haudattuina ensimmäiset kaatuneet suomalaiset jääkärit.

Gallingin sotilashautausmaa sijaitsee runsaat 20 km Riikasta Jelgavan (Mittaun) suuntaan Olainen kaupungin alueella. (karttakuva) Täällä Saksan Itärintaman rintamalinja kulki hiukan silloisen Gallingin kylän pohjoispuolella siten, että Missejoki (Misa-joki) jäi taistelevien osapuolten rintamalinjojen väliin. Tälle rintamalohkelle jääkäripataljoona komennettiin ensimmäiseksi kesäkuussa 1916.

Pataljoona miehitti etulinjan 12.6.1916 ja heti seuraavana päivänä iltpäivällä toivotti venäläisten tykistö suomalaiset tervetulleeksi Misse-joelle. Keskityksen alkaessa oli lappajärveläinen Jääkäri Alfred Hyytinen pa-

Jääkärihauta lokakuussa 2024.

laamassa ruuanhakumatkalta mukanaan ryhmänsä miesten ruokapakit. Hän ei uskaltanut heittäytyä maahan peläten ruokapakkien kaatuvan vaan kyyristyi vain matalaksi yrittäen näin suojautua tulelta. Tämä ei riittänyt ja hänen hartioihinsa iskeytyi suuri kranaatinsirpale, jonka seurauksena hän pian menehtyi verenhukkaan. Hänet siunasi Gallingin kylän laidalla sijaitsevan sotilashautausmaan viereen kaivettuun hautaan jääkäri, teologian ylioppilas Johannes Anttila.

Vajaan kahden viikon kuluttua tämän jälkeen, juhannuspäivän iltana

25.6. joutui pataljoona jälleen ankaran tykkitulen alle. Edellisen yön aikana oli jääkärijoukosta loikannut kaksi jääkäriä vihollisen puolelle ja ilmeisesti heidän antamien tietojen perusteella vihollinen suuntasi tykkitulen suomalaisten jääkärien aseisiin. Tulituksessa sai surmansa pietarsaarelainen jääkäri Max Kronqvist. Johannes Anttila siunasi hänet Alfred Hyytisen viereen. Samassa tulituksessa haavoittui lappajärveläinen jääkäri Matti Nykänen niin vaikeasti, että hän menehtyi seuraavana päivänä muutamia kilometrejä taaempaan

sijainneessa Skrabben kenttäsaairaa-
lassa. Hänet haudattiin sairaalan lä-
heisyydessä sijainneeseen Skrabben
sotilashautausmaahan.

Elokuun 15 päivänä vihollisen tyk-
kituli pataljoonan kaistalle vaati vielä
yhden uhrin.

Kortesjärveläinen jääkäri Ilmari
Pahkajärvi, joka oli määrätty hoi-
tamaan erään saksalaisen upseerin
koiranpentuja tämän ollessaan lo-
malla, sai majoituskorsun katon läpi
tulleen vajaan räjähtäneen srappnellin
päähensä ja kuoli sen seurauksena
välittömästi. Hänet Johannes Anttila
siunasi Hyytisen ja Kronqvistin vie-
reen Gallingin kylän laidalle.

Hautamuistomerkki valmistui pian sodan jälkeen

Muutamia vuosia sen jälkeen, kun
Baltian maat ja Suomi olivat itse-
näistyneet, kävi Gallingissa joukko
suomalaisia suojeluskuntalaisia ja
latvialaisia upseereja. He etsivät jää-
käreiden hautapaikan ja seuraavana
vuonna latvialaisten suojeluskunta-
laisten toimesta paikalle rakennettiin
näyttävä hautamuistomerkki, jonka
kummalle tuotiin Suomesta Viipurin
suojeluskuntapiirin päällikön kap-
teeni Aarno Karimon suunnittelema
hautakivi.

Tuosta tapahtumasta tulee ensi
vuonna kuluneeksi 100 vuotta ja sinä
aikana tuo hautamuistomerkki oli
vieraan vallan miehityksen alaisuus-
dessa noin 50 vuotta. Tuona aikana
muistomerkki ehti painua jo melkein
unholaan ja paikalle kasvanut sankka
metsä kätki sen sisäänsä täydellisesti.

Baltian maiden vapauduttua mie-
hitysvallan alta alettiin myös neu-
vostojärjestelmän haltuun ottamia
maaomaisuuksia palauttaa entisten
omistajien jälkipolville. Kävi ilmi,
että kyseinen jääkärihauta ainakin
osittain sijaitsi yksityisomistukseen
palautetussa metsässä. Metsänomista-
ja teki alueella hakkuita, jotka muuti-
vat hauta-alueen maisemaa melko
radikaalisti.

Vuonna 2015 kiersimme pienen
kortesjärveläisen ryhmän kanssa

Gallingan jääkärihauta vuonna 1996.

Kun kyseinen metsänomis-
taja myöhemmin vielä
jatko hakkuita ja raskaat
metsäkoneet kulkivat tuol-
la suoperäisellä alueella,
oli jälki aika lohdutonta.
(jääkärihauta kesäkuussa
2024)

Latvian jääkärihaudat. Panimme
tuolloin merkille Gallingin hauta-
muistomerkkin surkean tilan. Kun
seuraavana vuonna kävimme JP 27
perinneyhdistyksen EP:n osaston,
Suomen jääkärimuseon ystävät ry:n
ja Kortesjärvi-Seura ry:n järjestämällä
kiertomatalla laskemassa 100-vuo-
tismuistoseppeleitä jääkärihaudoille,
nousi sama huomio Gallingin haudan
tilasta taas esille. Tuon tapahtuman
jälkeen alettiin etsiä mahdollisuuksia
hautamuistomerkkin kunnostamiseksi.

Ajatus sinänsä sai kannatusta use-
altakin taholta, mutta vaikeampi oli
löytää rahoitusta sen toteuttamiselle.

Se seikka, että kaikki nuo neljä
Misse-joella kaatunutta jääkäriä olivat
lähtöisin Etelä-Pohjanmaan järviseu-
dulta, vei kysymyksen myös Järviseu-
tu-Seura ry:n johtokunnan pohdit-
tavaksi. Siellä nähtiin muistomerkkin
asialliseen kuntoon saattaminen
jälkipolvien velvollisuudeksi ja seura

päätti ottaa vastuun kunnostushankkeen toteuttamisesta. Myös Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen Etelä-Pohjanmaan yhdistys lähti mukaan kunnostustöiden toteuttamiseen ja näin lähti hanke etenemään.

Järviseutu-Seura lupautui ottamaan päävastuun hankkeen kustannuksista. Myöhemmin hankkeeseen saatiin tukea myös Jääkäriperinneyhdistykseltä, paikallisilta kotiseutuyhdistyksiltä ja eräältä yksityiseltä yritykseltä.

Muistomerkin kunnostus olikin sitten haastavampi urakka

Alkuperäinen suunnitelma oli käydä tekemässä työt Latviassa talkootyönä omin voimin. Asiat eivät kuitenkaan edenneet Latvian suunnalla aivan odotetulla tavalla. Maanomistuksessa haudan ympäristössä oli epäselvyyksiä, jotka vaativat maanmittaus-toimituksen. Tämä tehtiin Olainen kaupungin toimesta ja siinä yhtey-

dessä muistomerkki rajattiin selkeästi omaksi rajapyykein erotetuksi hauta-alueeksi. Lopulta kesällä 2022 pääsimme käymään paikan päällä perehtymässä mahdollisuuksiin töiden aloittamisesta. Kohta kuitenkin kävi ilmi, että erinäisten lupa- ynnä muun byrokratian vuoksi on hankkeeseen etsittävä latvialainen yhteistyökumppani suorittamaan kunnostustyöt. Sellaisen löytäminen osoittautui yllättävän vaikeaksi. Lopulta tähän lupautui paikallinen alan yritys Veide Oy. Heidän kanssaan kanssa tehtiin keväällä 2024 sopimus kunnostustöiden toteuttamisesta. Työt käynnistyivät välittömästi tämän jälkeen.

Kunnostussuunnitelma käsitti muistomerkille rakennettavan liikuntaesteistä vapaan noin kaksi metriä leveän kulkutien tarvittavine siltoineen ja raja-aidan portteineen. Itse hautamuistomerkki tuli kunnostaa mahdollisimman paljon alkuperäiseen muotoonsa.

Suunnitelman mukaan töiden piti valmistua kuluvan kesän aikana ja näin on myös tapahtunut.

Muistomerkki on nyt lähes entisessä komeudessaan paikallaan. Ainoastaan kaksi myrskyn kaatamaa ikikuusta puuttuu hautakummulta.

Asioiden hoitamiseen Latviassa saimme tarvitsemamme avun Suomen Suurlähetystöltä Riikassa, josta johdon assistentti **Karina Klancberga** on auttanut paperisodan hoitamisessa ja toiminut tulkkina ja oppaana. Samoin apua on saatu myös Latviassa toimineelta suomalaiselta yrittäjältä **Risto Hiekalta**, sekä kunniakonsuli **Tapio Aholta**.

Tulevana kesänä 2025 tulee kulu-neeksi 100 vuotta alkuperäisen hautamuistomerkin vihkiäisjuhlasta.

Etelä-Pohjanmaan Osasto pitää Latviassa jääkärihautamuistomerkin 100-vuotisjuhlan ja uudelleenvihkimisen 17.5.2025.

Osastojen yhteyshenkilöt

Osasto (vast.)	Nimi	Puhelinnumero	Sähköposti
Rekisteröidyt Osastot			
Etelä-Pohjanmaa	Juhani Passi	050 322 3469	etela-pohjanmaa@jp27.fi
Helsinki-Uusimaa	Pekka Sillanpää	040 749 0666	hki-uusimaa@jp27.fi
Kanta-Häme	Pertti Kiviniemi	0400 846 956	kanta-hame@jp27.fi
Keski-Suomi	Hannu Mäkisalo	050 3137718	keski-suomi@jp27.fi
Kuopio	Seppo Räihä	040 591 4611	kuopio@jp27.fi
Lappi	Markku Aherto	0400 823 520	lappi@jp27.fi
Länsi-Pohja	Risto Esko	040 501 4131	lansi-pohja@jp27.fi
Pirkanmaa	Timo Tulosmaa	040 744 0565	pirkanmaa@jp27.fi
Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu	Kari Ahokas	0500 684 534	pohjoipohjanmaa@jp27.fi
Satakunta	Hannu Kyrövaara	040 732 5360	satakunta@jp27.fi
Vaasa	Latvala Raimo	050 358 0274	vaasa@jp27.fi
Varsinais-Suomi	Kyösti Vuontela	0500 910 402	varsinais-suomi@jp27.fi
Alueet			
Etelä-Karjala	Jorma K.O.Ignatius	040 503 6499	etela-karjala@jp27.fi
Kymenlaakso	Paavo Mikkonen	044 550 9375	kymenlaakso@jp27.fi

Etelä-Pohjanmaan osasto on kunnostanut Gallingin sotilashautausmaalla Latviassa sijaitsevan jääkärihautamuistomerkin

Jääkärihautamuistomerkin 100-vuotisjuhla ja uudelleenviikkinen pidetään **lauantaina 17.5.2025 klo 11.00** seuraavasti:

Ohjelma muun muassa

- Järjestyminen, liput, aloitusmusiikki
- puheet á 5 min (tilaisuuden avaus/Perinneyhdistys, muistomerkkihankkeen edustaja, valtiolliset puheenvuorot FI, LV)
- hartaustilaisuus (PV)
- musiikki (PV)

Etelä-Pohjanmaan osasto järjestää tapahtumaan matkan Tampereelta 16.–19.5.2025 (perjantai-maanantai)). Tapahtuma kuuluu osana laajempaan Latviassa oleville jääkärimuistopaikoille suuntautuvaan matkakokonaisuuteen, jonka tiedot ovat seuraavat.

Ryhmän koko ja matkapaketin hinta

Matkan hinta, kun ryhmässä on 40 matkustajaa 545,00 euroa per henkilö

Matkan hinta, kun ryhmässä on 30 matkustajaa 565,00 euroa per henkilö

Matkan hinta, kun ryhmässä on 25 matkustajaa 585,00 euroa per henkilö

Matkapakettimme hintaan sisältyvät palvelut

- lennot Tampere - Riika - Tampere AirBalticin reittivuoroilla turistiluokassa
- lentokenttäverot ja matkustajamaksut
- kirjattava matkatavara ruumaan 23 kg per henkilö
- bussikuljetukset Latviassa matkaohjelman mukaisesti
- majoittuminen Riikassa Radisson BLU Hotel Daugavassa kahden hengen huoneissa mukavuuksin, 3 yötä
- ateriat matkalla seuraavasti:
 - aamiaiset hotellissa (3)
 - illallinen perjantaina hotellin ravintolassa
 - lounas sunnuntaina Liepajassa
- Saarikoski Travelsin viranomaislupa ja -vakuus matkapakettien järjestämiseen
- marginaalivero

Lisämaksusta

- yhden hengen huone +145 euroa
- opastettu Riikan kaupunkikierrros suomenkielisen paikallisoppaan johdolla 180 euroa per ryhmä
- lounas ja/tai päivällinen lauantaina
- juomat aterioiden yhteydessä

Muut yhdistyksen jäsenet ovat tervetulleita matkalle mukaan. Kiinnostuneita pyydetään ottamaan yhteyttä välittömästi Parolen ilmestyttyä Mauri Jokelaan, puhelin 040 050 3678 ja sähköposti mauri.jokela@gmail.com.

Pohjanmaan alueen sotilasläänin monipolviset vaiheet

.....
Teksti Ilkka Virtanen

Sotilasläänit muodostivat lähes 80 vuoden ajan Suomen puolustusvoimien alueellisen johtoportaan, jonka alaisia olivat sen johdossa olleet joukko-osastot ja sotilaslaitokset sekä vuoteen 1992 asti sotilaspiirit. Sotilaspiirien aluejako noudatti pääosin suojeluskuntapiirijakoa suojeluskuntajärjestön lakkauttamiseen 1944 asti. Sotien aikana sotilaslääniin joukkojenperustamistehtävät siirtyivät niiden alueilta muodostettaville divisioonille.

Sotilasläänejä oli vuosien 1933–2009 välisenä aikana yhteensä yli kolmekymmentä vaihtelevin nimityksin ja aluejaoin. Vuoden 2008 aluejärjestelmän uudistuksessa perinteiset sotilasläänit asteittain lakkautettiin (mm. Pohjanmaalla vuoden 2009 lopussa) ja niiden tehtäviä ryhtyivät 2010 hoitamaan aluetoimistot. Tänä väliaikana ja edelleen vuoteen 2014 asti ylimpänä alueellisena johtoportaan toimi neljä sotilaslääniä, jotka korvasivat aiemmat kolme maanpuolustusaluetta. Nämä ”suursotilasläänit” lakkautettiin vuoden 2014 lopussa. Tässä vaiheessa aluetoimistot siirtyivät lakkautettujen suursotilaslääniin alaisuudesta joukko-osastojen alaisuuteen.

Sotilaslääniin aluejako rakentui muutamin poikkeuksin vahvasti siviililääniin aluejaon mukaan. Vaasan läänin alue muodosti siten vastaavan sotilaslääniin alueen – sotilaslääniin nimi vain vaihteli ajan myötä.

Uno Fagernäs. Jääkärikenraalimajuri Uno Fagernäs Talvisodassa 1943 (Vaasan Sotaveteraanimuseo)

Yksi alueellinen poikkeuskin mahtuu mukaan, kun myös Keski-Suomi kuului lyhyen aikaa sotilaslääniin. Sotilaslääniin kolme sotilaspiiriä noudattivat alueiltaan muutamien kuntapoiikkeamin nykyistä kolmen maakunnan mukaista aluejakoa. Sotilasläänejä

koskevat muutokset heijastuivat sotaväen tarpeesta tehdä muutoksia alueelliseen johtamisjärjestelmäänsä. Nämä muutostarpeet olivat seurausta mm. maailmanpolitiikan tilasta (sodat, sodanuhat), suomalaisen yhteiskuntarakenteen muutoksista (ikä-

Kunniamerkit UF. Uno Fagnäsän kunniamerkit Vaasan Sotaveteraanimuseon kunniamerkinäyttelyssä 2011; kunniamerkit lainassa Teerijärven Kotiseutumuseon Uno Fagnäs -kokoelmasta (IV)

luokkien muutokset, kaupungistuminen, väestökeskittymien muutokset), aseteknologian kehityksestä, Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisista linjauksista jne.

Etelä-Pohjanmaan Sotilaslääni (1933–1940)

Alueen sotilaslääni aloitti toimintansa nimellä Etelä-Pohjanmaan Sotilaslääni. Etelä-Pohjanmaan maakunta käsitti tuohon aikaan nykyisten Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien alueet. Lisäksi myös Keski-Pohjanmaa sisältyi sotilasläänin alueeseen. Suojeluskuntajärjestö oli olennainen osa Puolustusvoimia, mm. sotilasläänin sotilaspiireillä ja suojeluskuntapiireillä oli yhteiset alueet ja ne toimivat tiiviissä yhteistyössä.

Sotilasläänin ensimmäinen komentaja oli jääkärieversti Claes Winell. Talvisodan alkaessa Winell siirtyi johtamaan alueelta perustettua 8. Divisioonaa, hän sai kenraalimajurin arvon v. 1941 ja Mannerheim ristin n:o 103 v. 1942.

Vaasan Sotilaslääni (1940–1945)

Välirauhan aikaisissa järjestelyissä sotilaslääni sai v. 1940 uudeksi nimekseen Vaasan Sotilaslääni. Komentajaksi määrättiin jääkäritaustainen

kenraalimajuri Hannu Hannuksela. Jatkosodan alettua sotilasläänin tehtävistä vastasi Hannukselan johtama 19. Divisioona. Sotilasläänin kuuluvan Etelä-Pohjanmaan suojeluskuntapiirin päällikkönä toimi vahvan suojeluskuntataustan omannut kauhavalaisyntyinen jääkärieversti Matti Laurila. Talvisodan alkuvaiheissa hän toimi Hannukselan alaisuudessa. Selkävian johdossa Laurila vapautettiin rintamapalveluksesta ja hänet määrättiin v. 1942 Vaasan Sotilasläänin komentajaksi, missä tehtävässä hän toimi v. 1945 saakka ennen siirtymistään reserviin.

Pohjanmaan Sotilaslääni (1945–1993)

Sotien jälkeen v. 1945 Puolustusvoimissa suoritettiin jälleen uudelleenjärjestelyjä, myös alueellisten järjestelmien osalta. Sotilasläänistä tuli nyt Pohjanmaan Sotilaslääni, millä nimellä lääni tunnettiin vuoteen 1993 asti. Aluksi, vuoteen 1950 asti nimenä oli kuitenkin Keski-Suomen Sotilaslääni, kun alueeseen kuului myös keskisuomalaisia kuntia.

Pohjanmaan Sotilasläänin ensimmäisenä komentajana toimi keskipohjalainen (Teerijärvi) jääkärikenraalimajuri Uno Fagnäs. Fagnäsän komentajakausi oli poikkeuksellisen pitkä, 10 vuotta. Myös kaikilla Fager-

näsiä edeltäneillä lääninkomentajilla oli ollut Saksassa JP 27:n riveissä hankittu jääkäritausta. Fagnäsiin tämä jääkäriupseerien sarja myös päättyi. Kokonaisuudessaan 10 kenraalimajurin ketju Pohjanmaan Sotilasläänin komentajia päättyi Raimo Jokisen kauteen vuosina 1990 – 1992. Edessä olivat jälleen sotilaallisen aluehallinnon uudistukset, tällä kertaa aikaisempia mittavammat.

Vaasan Sotilaslääni (1993–2009)

Vuoden 1993 alussa muodostettu uusi aluejärjestelmä organisoitiin kolmen maanpuolustusalueen alaisuuteen. Maanpuolustusalue johti alueellaan olevia joukko-osastoja ja sotilasläänenejä. Alueorganisaation muodosti lakkautetuista sotilaspiireistä muodostetut 12 sotilaslääniniä, jotka vastasivat asevelvollisuusasioista, joukkojen perustamisesta ja paikallispuolustuksesta omalla alueellaan.

Vuoden 1992 päättyminen merkitsi siten sotilaspiirien lakkauttamista ja niille kuuluneiden tehtävien siirtymistä suoraan sotilasläänien tehtäviksi. Sotilasläänenejä tulivat jatkossa johtamaan everstit aiempien kenraalimajurien sijaan. Pohjanmaan alueen sotilasläänille palautettiin sen aiempi

nimi Vaasan Sotilasläänin. Vaasan Sotilasläänin oli toiminnassa 17 vuotta. Tänä aikana sillä oli 7 komentajaa, joista Asko Kilpinen sai kautensa 1995 – 1998 lopulla prikaatikenraalin arvon. Komentajana toimi myös vaasalainen kommodori Hannu Luukkonen, joka oli aiemmin toiminut mm. Vaasan Rannikkopatteriston viimeisenä komentajana ennen sen lakkauttamista. Sotilasläänin viimeinen komentaja oli eversti Jorma Aherto.

Pohjanmaan aluetoimisto (2010–)

Perinteisten sotilasläänien lakkauttamisen jälkeen niiden tehtäviä – erityisesti varusmiespalveluun ja reserviläisiin liittyviä tehtäviä – alkoivat hoitaa aluetoimistot. Aluetoimistoja johtavat everstiluutnantin arvoiset päälliköt. Vuoteen 2014 asti aluetoimistojen kattojärjestöinä toimivat neljä suursotilaslääninää.

Pohjanmaan aluetoimisto aloitti toimintansa v. 2010. Se toimi aluksi Länsi-Suomen Sotilasläänin alaisuudessa, vuodesta 2015 alkaen se on ollut osa Porin prikaatia. Aluetoimiston tämänhetkisenä, järjestyksessä viidentenä päällikkönä toimii everstiluutnantti Pasi Heinua. Hän on aloittanut tehtävässä v. 2022.

Sotaväki – alati muuttuvaa pysyväisyyttä

Edellä kuvattu Puolustusvoimien alueellisen johtamisen kehitys viimeisen lähes 100 vuoden ajanjaksolla kertoo paljon sotaväen perusluonteesta. Sotaväki on yksi pysyvimmistä ja pitkäikäisimmistä valtiollisista ja yhteiskunnallisista instituutioista. Toisaalta sen rakenteet ja hallintojärjestelmät muuttuvat muita instituutioita tiuhemmin. Suoriutuakseen puolustus- ja turvallisuustehtävästään sen on näin meneteltävä mm. maailmanpolitiikassa, yhteiskuntarakenteissa ja teknisessä kehityksessä tapahtuvista entistä nopeammista ja suuremmista muutoksista.

Lippujuhla 2010. Vaasan Kasarmintorin Perinnemuurissa paljastettiin Vaasan – Pohjanmaan Sotilasläänin muistolaatta 4.6.2010. Kuvassa sotilasläänin kolme viimeistä komentajaa, everstit Jorma Jokisalo (oik.) ja Jorma Aherto sekä kommodori Hannu Luukkonen. Eversti Aherto suoritti laatan paljastuksen ja kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Håkan Nordman otti sen kaupungin puolesta vastaan (IV)

Sotilasläänin laatta sai sijoituspaikan Suojelus kuntien ja Lotta Svärd -järjestön muistolaatan rinnalta. Järjestöt olivat vuoteen 1944 tiiviissä yhteistyössä (IV)

Vaasan/Pohjanmaan Sotilasläänin komentajat

Etelä-Pohjanmaan Sotilaslääni (1933–1940)

jääkärikenraalimajuri Claes Winell 1933–1940, sotilasläänin tehtävät siirrettiin Talvisodan aikana 8. Divisioonalle, CW komentajana (CW kenraalimajuri 1941, Mannerheim-ristin ritari n:o 103 1942)

Vaasan Sotilaslääni (1940–1945)

jääkärikenraalimajuri Hannu Hannuksela 1940–1942, Jatkosodan alettua sotilasläänin tehtävät siirrettiin 19. Divisioonalle, HH komentajana jääkärieversti Matti Laurila 1942–1945

Pohjanmaan Sotilaslääni (1945–1993; 1945–1950 Keski-Suomen Sotilaslääni)

jääkärikenraalimajuri Uno Fagernäs 1945–1954
kenraalimajuri Yrjö Hanste 1954–1955
kenraalimajuri Eero Nuolimaa 1956–1967
kenraalimajuri Toivo Kytölä 1968–1970
kenraalimajuri Holger Krogerus 1970–1975
kenraalimajuri Toivo Tuominen 1975–1977

kenraalimajuri Heikki Anttila 1977–1980
kenraalimajuri Erkki Vanninen 1980–1985
kenraalimajuri Pertti Jaakkola 1985–1989
kenraalimajuri Raimo Jokinen 1990–1992

Vaasan Sotilaslääni (1993–2009)

eversti Jarmo Simola 1993–1994
eversti Ari-Ilmari Iisakkala 1994–1995
prikaatikenraali Asko Kilpinen 1995–1998
eversti Kalle Ruutu 1998–2001
eversti Jorma Jokisalo 2002–2004
kommodori Hannu Luukkonen 2004–2006
eversti Jorma Aherto 2009

Pohjanmaan aluetoimisto (2010–) johdossa päälliköt

everstiluutnantti Tapio Luukkainen 2010–2011
komentaja Jukka Ranta 2012–2015
everstiluutnantti Mika Piironen 2016–2018
everstiluutnantti Mauri Etelämäki 2018–2022
everstiluutnantti Pasi Heinua 2022–

Jääkäriseminaari

27. jääkäriseminaari järjestetään lauantaina 6.9.2025 klo 13–16 Kauhavalla.

Seminaarin yhteydessä juhlistetaan myös Suomen jääkärimuseon 30-vuotistaivalta. Luennoitsijoina mm. kaupunginjohtaja, FT Jussi Niinistö. Tarkempi ohjelma ilmestyy Parole-lehden numerossa 2/2025.

Seminaarimaksu on 15 €, joka sisältää kahvituksen. Ennakkoilmoittautumista ei tarvita.

Lisätietoja tapahtumasta antaa Kauhavan kaupungin museointendentti Hanna Rieck, hanna.rieck@kauhava.fi, puh. 040 148 4420.

Järjestäjinä ovat Kauhavan kaupunki/ Suomen jääkärimuseo, Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry ja Jääkärisäätiö sekä Suomen jääkärimuseon ystävät ry.

Reserviläisliiton koko kansan maanpuolustustapahtuma

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry osallistuu Reserviläisliiton järjestämään koko kansan maanpuolustustapahtumaan, joka toimeenpannaan Helsingin Kansalaistorilla lauantaina 26.4.2025 klo 10–16. Tapahtuma on Reserviläisliiton 70-vuotisjuhlavuoden päätapahtuma, ja sen teemana on Jokaisen turvallisuutta takaamassa.

Jääkärit kärkeen!

Teksti **Markku Aherto**, Lapin osaston puheenjohtaja

Pohjoisessa palvelleet kenraalit ja everstit kutsuttiin vapaaehtoiseen harjoitukseen Jääkäriprikaatiin 24.–25.2.2025 ajaksi. Tarkoituksena oli päivittää parin kymmenen entisen kenttäkouluttajan tietämystä tämän päivän menosta kansainvälistyissä jääkärijoukoissa ja luoda uskoa uuden polven pärjäämiseen vaativissa tehtävissä ja ankarissa olosuhteissa. Löytyykö sitä sisua ja henkeä kuin entisinä hyvinä aikoina?

Valmiusyksikkö

Harjoituksen aluksi Jääkäriprikaatin komentaja eversti Marko Kivelä ja Kainuun prikaatin komentaja prikaatikenraali Ari Laaksonen kertoivat varusmieskoulutuksen haasteista, johon jatkumona Jääkäriprikaatin apulaiskomentaja lisäsi joukkojen kansainväliset harjoitukset ja NATOn tuomat lisähaasteet päivittäisten rutiinien rinnalla.

Haasteena on muun muassa ikäluokkien pienentyminen ja sekä fyysisen että henkisen kunnon heikkeneminen.

Valmiusyksikön moninaiisiin tehtäviin vaaditaan kokonaisvaltaista kestävyyttä ja ennen kaikkea asennetta. Edellisen lisäksi myös englannin kielen taitoa. Paljon sitä samaa, mitä vaadittiin 110 vuotta sitten Suomen jääkäreiksi koulutettavilta. Tosin iso osa jääkäreistä lähti Saksaan koulutettaviksi lähes ummikkoina, saksaa opittiin puhumaan kantapään kautta.

Komentajat vakuuttivat, että tarvittavat henkilöt valmiusyksiköihin löytyvät lähes kokonaan vapaaehtoisista – muutamia joskus puhutaan ympäri.

Jääkäriprikaatin valmiusyksikkö koostuu noin 300 taistelijasta sisäl-

täen jääkärijoukkueita, joita tuetaan panssarivaunujoukkueella (Leopard 2A4), ilmatorjuntaohjuksin, 155 mm kanuunoin sekä liikettä edistävin pioneerein. Joukot liikkuvat telakuormautoin vaikeassakin maastossa vuodenajasta riippumatta.

Jääkärihengen muodostuminen

Miten Kainuun prikaatista saapuvat pioneirit ja tykistö sekä Rovaniemeltä Jääkäriprikaatiin kuuluvasta Lapin ilmatorjuntarykmentistä saapuvat ilmatorjuntaosat saadaan hitsattua yhteen.

Lähtökohta on hyvä, koska taistelijat valmiusyksikköön on valittu vapaaehtoisperustein seulan läpi jo palveluksen alkuvaiheessa. Kun varusmiehiltä kysyttiin, miksi he valikoituivat valmiusyksikköön, vaikka koulutusaika pitenee, eikä maallista mammonaa tai heraldiikkaa ole paljoa luvattu -vastaus oli halu kuulua tähän kärkeenjoukkoon. Hihamerkki, joka osoittaa kuulumisen valiojoukkoon.

Henki muodostuu heti koulutuksen alkumetreillä. Se ilmenee siten, ettei heikollakaan hetkellä anneta periksi. Kaveria ei jätetä, vaan kannustetaan

Harjoituksessa päällikkönä toimi kapteeni Juho Harjunen.

jatkamaan. Näin ollen ei joukkoakaan haluta jättää. ”Meillä on paras varustus ja aseistus, meillä on tiukin koulutus” – asenne tuntuu tepsivän.

Kun asenne ja peruskoulutus on saatu kuntoon omissa yksiköissä Kajaanissa, Rovaniemellä ja Sodankylässä, sitä jatketaan yhteisissä harjoituksissa palveluksen loppupuolella.

Kyläjärvellä, Jääkäriprikaatin taistelu- ja ampumarjoitusalueella, suoritettu hyökkäys osoitti, että asenne ja sitä kautta joukon motivaatio olivat kohdillaan.

Kun valmiusyksikkö osallistuu kansainvälisiin harjoituksiin, ei sillä ole mitään hävettävää osaamisessaan muiden kansallisuuksien rinnalla – talviosaamisesta puhumattakaan.

On testattu vuosi aikaisemmin kotiutetun valmiusyksikön tehokkuutta kertausharjoituksessa tulosten ollessa vähintäänkin ammattiarmeijan tasoisista. Vuoden mittainen koulutus ja yhteenkuuluvuus näkyy tuloksissa. Taistelukaverit muistetaan vuoden takaa ja opit palautuvat nopeasti mieleen -olivathan ne jo selkärangassa.

Lopuksi

Näkemäni perusteella voidaan sanoa, että 110 vuotta sitten aloitettu jääkärien koulutus saa jatkoa ja jääkärihenki elää.

Vaikka saapumiserät pienenevät ja huolet nuorison kunnosta puhuttavat, saavat valmiusyksiköjä kouluttavat joukko-osastot vielä terävimmät kärjet rakennettua vastaamaan nopeisiin uhkakuviin. Samalla on hyvä muistaa, että kaikkia tarvitaan reservimme moninaisiin tehtäviin.

Jääkärit kärkeen!

Valmiusyksikön tulivoimaa edustava Leopard 2 A 4 on yllättävän hiljainen ja näkymätön taistelukentällä huolimatta 55 tonnin painostaan. Tulivoimaa edustaa 120 mm kanuuna.

Kirjoittaja toimi Lapin jääkärien pääkouluttajana vuosina 1996–1999 ja vaalii nykyään jääkäriperinteitä Lapissa. Taustalla tuulahdus jääkärihenkeä Joutselästä, Terijoen kupeelta. Kuva: Pertti Viik 25.2.2025 harjoituksen lopuksi.

1.10. 1949–7.2.2025

Martti Häikiö in memoriam

.....
Teksti **Jukka Knuuti**

Professori, historiantutkija Martti Häikiö kuoli pitkään sairastettuaan 7. helmikuuta kotonaan Helsingissä. Hän oli valtiotieteen tohtori ja dosentti. Professorin arvonimi hänelle myönnettiin 2008.

Häikiö tuli tutuksi myös jääkäriperineliikkeelle. Hän mm. piti juhlaesitelmän Jääkäri liikkeen perustamisen 100-vuotisjuhlalounaalla Ostrobotnialla syksyllä 2014. Häikiö osallistui yhdessä puolisonsa kanssa jääkärikoulutuksen 100-vuotismuistojuhlallisuuksiin Saksassa vuonna 2015. Hän esitelmöi Hampurissa Führungsakademiassa järjestetyssä juhlaseminaarissa.

Häikiö oli tulossa puhumaan myös jääkäri liikkeen 110-vuotisjuhlalounaalle syksyllä 2024. Hän kuitenkin joutui perumaan tulonsa sairauden takia. Lisäksi Parole julkaisi vuosien mittaan lukuisia hänen tekstejään.

Tunnustukseksi ansioistaan jääkäriperinteen ylläpitäjänä Häikiölle myönnettiin pienoissäjäkäri lippu.

Martti Häikiö oli harvinaisen monipuolinen ja ehtivä mies. Hän oli poliittisen historian dosentti Helsingin yliopistossa vuodesta 1978 alkaen. Hän oli toimittajana Kanavassa ja Uudessa Suomessa. Hän osallistui lisäksi laajasti kansalaisjärjestöjen toimintaan. Häikiö toimi vuosina 1986–1988 Suomalaisuuden Liiton puheenjohtajana. Hän osallistui myös kunnallispolitiikkaan ja oli vuosina

2004–2009 Helsingin Kokoomuksen puheenjohtaja. Erittäin merkittävä oli Paasikivi-seuran puheenjohtajuus vuosina 2011–2013. Häikiö toimi myös Oopperan hallintoneuvostossa, Suomalaisella klubilla ja rotareissa.

Häikiö oli käsittämättömän tuottoisa kirjoittaja. Hän kirjoitti kolmisenkymmentä kirjaa, jotka käsittelivät historiaa ja politiikkaa. Tuotantoon kuuluivat lisäksi lukuisat yrityshistoriat mm. Alkosta ja kolmiosainen historiikki Nokiaasta. Hän oli myös Suomen kansallisbiografian tasavallan ajan päätoimittaja. Hänen kirjoittamistaan elämäkertoista merkittävimmät olivat kaksiosainen V. A. Koskenniemen elämäkerta ja P. E. Svinhufvudin elämäkerta, joka sai nimekseen ”Suomen leijona”.

Häikiö oli myös armoitettu esiintyjä. Suuri on se kansalaisten määrä, joka on kuunnellut hänen esitelmäänsä, käsittelivät ne sitten historiaa tai hänen teoksiaan.

Jos Häikiö kirjoitti paljon, vielä enemmän hän luki ja nopeasti. Mieleen on jäänyt Uuden Suomen toimituksesta 1980-luvulta Paasikiven päiväkirjat. Ne olivat hirvittävä kirjajärkälä: kaksiosainen ja kahdelle paltalle painettu. Sivuja oli noin 1500. Martti vei kirjat mukaansa kotiinsa ja kirjoitti niistä arvion seuraavana päivänä.

Martin kotikirjastossa oli noin 10 000 nidettä kaikki kirjastoluoki-

tuksen mukaan järjestettyinä, jota työtä varten hän palkkasi ulkopuolisen henkilön.

Martin viimeinen iso kirja oli ”Juuso Häikiön kolme elämää”. Se on 500-sivuinen elämäkerta Martin isästä, joka oli pioneeriupseeri talvi- ja jatkosodissa, sitten hovioikeuden tuomari, ja lopulta kansanedustaja, perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja ja eduskunnan varapuhemies. Martin poika Paavo kertoo isänsä sanoneen haaveilleensa kirjan kirjoittamisesta saatuaan tiedon sairaudestaan noin neljä vuotta sitten. Saatuaan kirjana valmiiksi Martti totesi pojalleen elävänsä jo jatkoajalla.

Kun Martilta kysyttiin, kuinka hän vielä sairaanakin jaksaa kirjoittaa, vastasi hän, että mieluummin hän miettii tutkimusasioita, koska muuten ajatukset olisivat liian synkkiä.

Tapasin Martin viimeisen kerran lokakuun lopulla lounaalla yhteisen ystävämme luona. Sairaus oli jättänyt jälkensä, mutta Martti oli vielä vauhdissa. Hän kertoi, että kirjoittele hoitojen aikana säästöpankkien historiikkaa, jonka tekemistä häneltä oli pyydetty. Se piti häntä elämässä kiinni. Ja lounaalta hän lähti kuuntelemaan jotain esitelmää. Mutta aika oli loppumassa. Seuraavan kerran piti tavata neljä viikkoa myöhemmin jääkäri liikkeen 110-vuotisjuhliissa. Mutta sinne Martti enää tullut.

Jääkärisäätiön hallituksen syyskokouksen päätösjasioita

Teksti ja kuva Pertti Laatikainen ja Jukka Eklin

Jääkärisäätiön hallitus kokoontui joulukuun alussa syyskokoukseensa. Kokouksessa mm. hyväksyttiin vuoden 2025 toimintasuunnitelma ja talousarvio sekä päätettiin apurahoista.

Apuraha-anomuksia oli tullut useita, joista seuraavat todettiin täyttävän säätiön sääntöjen ehdot ja muutoinkin nähtiin merkittäviksi tukikohteiksi. Tuen saajat ovat:

1. Jääkärikykistörykmentti jääkäriperinteen vaalimiseen 1.000 euroa.
2. Varsinais-Suomen Osaston toimialueella oleviin jääkärihautoihin jääkärihautamerkit, tuki 500 euroa.
4. Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry toimintatuki vuodelle 2024 1.000 euroa
5. Hoenlockstedin Vapaa protestanttinen seurakunta toimintatuki 1.000 euroa.
6. Saksalais-suomalainen reserviläisyhdistys toimintatuki 1.000 euroa.

Lisäksi päätettiin Jääkäripataljoona 27 Perinneyhdistyksen toimintatuki 38.000 euroa vuodelle 2025.

Erovuoroisten kenr (evp) Timo Kivisen, kenrm (evp) Jukka Pennasen ja hallituksen varapuheenjohtaja Peter Fagernäsin tilalle valittiin toimintavuosille 2025-26 kenr Janne Jaakkola, kenrl Pasi Välimäki ja kommodori (evp) Arvi Tavaila.

Kokouksen päätteeksi puheenjohtaja Pertti Laatikainen luovutti jääkäripienoisliput aikaisemmin hallituksessa pitkään toimineille Antti Kuljukalle ja Jari Annalalle.

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry:n toiminta vuonna 2025

1. Taustaa

Vuosi 2024 oli yhdistyksen uuden organisaation käyttöönottovuosi. Rekisteröitymättömät osastot lakkautettiin ja 16 aikaisemman osaston sijalla vuoden 2024 alusta jatkoi 12 rekisteröityä osastoa uusine sääntöineen. Niiden yhteys Perinneyhdistykseen säilyi käytännössä ennallaan. Osastojen, jotka eivät rekisteröityneet, jäsenet siirtyivät perinneyhdistyksen suoriksi jäseniksi. Samalla Perinneyhdistyksen sääntöjä tarkistettiin.

2. Keskeiset hankkeet

Tulevan toimintavuoden keskeisenä teemana on yhdistyksen uuden organisaation toimintamallin vakiinnuttaminen.

Yhdistyksen strategiassa tehtyjen linjausten täytäntöönpanoa jatketaan. Parole- lehden toimittamisessa pyritään siirtymään hybridimalliin, jossa kaksi lehteä tehdään paperiversiona ja ainakin kaksi digitaalisena.

Jääkärikanslian toimintaa kehitetään selvittämällä ja rationalisoimalla sen tehtävät suhteessa osastojen toimintaan. Tavoitteena on, että vuoden 2026 alusta kanslian tehtävät on selkeytetty ja uudet henkilöjärjestelyt on toteutettu.

Jääkärimuseoon Kauhavalle siirretyn museomateriaalin digitointi saatetaan loppuun yhdessä Jääkärisäätiön kanssa. Tätä varten haetaan tukea ulkopuoliselta taholta.

Jääkärikanslian kanssa samassa rakennuksessa sijaitsevien muiden maanpuolustusjärjestöjen kanssa pyritään löytämään uusia yhteistoimintamuotoja.

Vuosien 2024–2028 jääkäriperinnetapahtumien suunnittelua ja toteutusta jatketaan. Vuoden 2025 päätapautuma on Finnentag Hohenlockstedtissa 28.2.–1.3.2025.

3. Perinneyhdistyksen hallinto

Perinneyhdistyksen hallitus kokoontuu neljä kertaa keskiviikkoina 5.2., 7.5., 27.8. ja 22.10.2025.

Sääntöjen edellyttämä kevätkokous pidetään lauantaina 29.3.2025 Tikkauskoskella Ilmasotakoululla kokouskeskus Falcossa ja syyskokous lauantaina 22.11.2025 Helsingissä Maanpuolustustalossa osoitteessa Töölöntorinkatu 2 B. Kevätkokouksessa käsitellään Perinneyhdistyksen vuoden 2025 tilinpäätös ja talouteen liittyvät asiat sekä suoritetaan palkitsemiset. Kokouksen yhteydessä pidetään perinteinen osastojen puheenjohtajien neuvottelutilaisuus. Syyskokouksessa käsitellään vuoden 2026 toimintasuunnitelma ja talousarvio sekä luottamushenkilöstövalinnat.

Jääkärikanslian toiminta toteutetaan 28.8.2024 hallituksessa hyväksytyyn hallinto-ohjeen edellyttämällä tavalla. Osastoja kehoitetaan pohtimaan vastaavan kaltaisen ohjeen tarpeellisuutta ja tarvittaessa laatimaan omat hallinto-ohjeensa kesäkuun 2025 loppuun mennessä.

Vuoden 2025 alussa otetaan käyttöön Yhdistyksen päivitetty palkitsemisohje, johon on liitetty myös muistamisen käyttö ja esineiden myynnin periaatteet.

Kunnia- ja ansiomerkkien käytöstä laaditaan erillinen ohje, joka otetaan käyttöön vuoden 2025 alusta lukien.

4. Jääkärikoulutuksen alkamisen 110-vuotistilaisuus Hohenlockstedtissa

Jääkärikoulutuksen alkamisen 110-vuotistilaisuus pidetään Hohenlockstedtissa 28.2.–1.3.2025 seuraavan alustavan ohjelman mukaisesti:

Perjantai 28.2.2025

Klo 14.00–16.30 Seminaari, Hohenlockstedt, seurakuntasali,

Lauantai 1.3.2025 Finnentag

Klo 10.00 Seppelenlasku, jääkärihautat Kellinghusen (Hohenlockstedtin vieressä)

Klo 12.00 Lounas, Ravintola Bankers

Klo 14.00 Seppelenlasku, Jääkärimuistomerkki Ehrenhein

Klo 15.00 Kahvitilaisuus, Kartoffelhall

Klo 19.00 Jääkäri-ilta, Kartoffelhall

5. Vuosien 2025–2028 jääkäriperinteen 110- vuotisjuhla- valmistelut

Jatketaan muun muassa seuraavien jääkäriperinnetapahtumien valmistelu:

- 31.5.2025 Jääkäripataljoona perustaminen
- 2026–2027 Jääkärit rintamalla muun muassa
 - * 11.–12.6.2026 jääkärit Missejoella
 - * 25.7.2026 jääkärit Schmardenissa
 - * 15.12.2026 jääkärit Libaussa
- 19.1.2028 Jääkärimarssi 110- vuotta
- 13.2.2028 Jääkäripataljoona 27:n lipun vihkiminen, jääkäreiden vala
- 25.2.2028 Jääkäreiden pääjoukon saapuminen Vaasaan.

6. Esineistön ja materiaalin museointi sekä kiertävät jääkäri näyttelyt

Jääkärimuseon Korttesjärvelle siirretyn Jääkärisäätiön ja Perinneyhdistyksen materiaali digitointia jatketaan. Tavoitteena on, että tietokannassa oleva aineisto on yleisessä käytössä 31.12.2025.

Pyritään toteuttamaan aiemmin päätetty liikuteltava kiertävä taide- ja muuta esineistöä esittelevä näyttely, joka perustuu Perinneyhdistyksen materiaaliin. Näyttely pystytetään ja kierrätetään paikallisosastojen avustukselle erikseen sovittaviin paikkoihin ja aikoihin teemalla ”Harvoin nähtyä Jääkäriperinnemateriaalia”.

Selvitetään myös mahdollisuus, josko Jääkärit taiteilijoina- näyttely saadaan esille esimerkiksi Pääkaupunkiseudulle Hohenlockstedtin jälkeen.

7. Jääkäriseminaari

Suomen jääkärimuseossa Kauhavan Korttesjärvellä järjestetään Jääkäriseminaari syksyllä 2025 myöhemmin ilmoitettavalla tavalla.

8. Saksan Jalkaväkipäivät

Saksan Jalkaväkipäiville osallistuminen kesällä 2025 koordinoidaan Jääkärisäätiön, Puolustusvoimien ja saksalaisten järjestäjien kesken.

9. Kesäretki

Helsinki-Uusimaa Osasto järjestää Perinneyhdistyksen kesäretken elokuussa 2025. Tapahtumasta tarkempaa tietoa tämän lehden sivulla 47.

10. Seremonia Jääkäripaadella

Perinneyhdistys kunnioittaa jääkäreiden muistoa Jääkäripaadella Helsingin Hietaniemessä ”jääkäripäivänä” 25.helmikuuta 2025 samoin kuin Suomen itsenäisyyspäivänä 6.joulukuuta 2025.

11. Parole-lehti ja muu tiedottaminen

Perinneyhdistyksen jäsenlehteä Parole-lehteä julkaistaan myös toimintavuonna. Tavoitteena on julkaista kaksi painettua värillistä numeroa sivumäärältään 48–52 sivua sekä ainakin kaksi digilehteä. Ilmestymispäivät ovat:

– 12.3. (deadline 19.2.) Painettu

– 16.5. (DL 5.5.) Digi

– 19.9. (DL 8.9.) Painettu

– 14.11. (DL 3.11.) Digi

Parolen rinnalla ylläpidetään ja kehitetään Perinneyhdistyksen kotisivua, Facebook – keskustelupalstaa sekä Instagramia.

Jääkäriliikkeen 110-vuotistapahtumien yhteydessä pyritään saamaan valtakunnallista näkyvyyttä.

12. Osastojen toiminta ja paikalliset tapahtumat

Perinneyhdistyksen Osastot jatkavat toimintansa rekisteröityinä yhdistyksinä uuden yhdistysmallinsa mukaisesti.

Niitä kannustetaan myös alkavana toimintavuonna järjestämään jääkärihistoriaan ja maanpuolustukseen liittyviä tapahtumia. Erityisen tärkeitä tapahtumia ovat osallistuminen varusmiesten kotiuttamistilaisuuksiin ja siellä tehtävät palkitsemiset sekä tilaisuudet alueellisissa maanpuolustustapahtumissa. Oppilaitosten ja oppilaskuntien huomioiminen ja yhteistyömahdollisuuksien selvittäminen on ensiarvoisen tärkeää. Samalla toivotaan Osastojen toimivan myös keskenään yhteistyössä.

Osastojen toivotaan jatkavan karitoitustyötä ja tukitoimia kohdistuen alueellaan olevien jääkäriliikkeen historiaan, jääkärihautoihin ja jääkäriperinteisiin liittyviin muistomerkkeihin.

Osastoille annetaan tarvittaessa tukea tapahtumien järjestämistä varten. Sitä haetaan vapaamuotoisella hakemuksella kanslialle osoitettuna. Tukipyynnöt on hyvä toimittaa hyvissä ajoin sujuvan käsittelyn varmistamiseksi, samoin tietty omarahoitusosuus on tarpeen olla olemassa.

Aikaisempien Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson rekisteröitymättömien osaston jäsenet ovat suoraan perinneyhdistyksen jäseniä. Jääkäriperinnetoiminnan toivotaan jatkuvan ko. alueilla edelleen yhteistoiminnassa Perinneyhdistys ry:n kanssa.

13. Perinneyhdistyksen talous

Perinneyhdistys toimii vahvistetun talousarvion mukaisesti.

Perinneyhdistyksen talous on vahvasti Jääkärisäätiön tuen varassa. Toimintavuotena tullaan yhdessä Jääkärisäätiön kanssa edelleen käymään läpi tulevaisuuden toiminnallisia ja taloudellisia painotuksia.

Toimintavuoden 2025 suurimpia kuluja ovat Kauhavalle siirretyn jääkäriperinnemateriaalin digitoinnin jatkaminen sekä Hohenlockstedtiin helmikuussa 2025 pystytettävä Jääkärit taiteilijoina- näyttely. Näihin kuten myös muihin vuoteen 2028 ulottuvien 110-vuotisjuhlatapahtumien järjestelyihin haetaan myöhemmin ulkopuolista tukea.

Tavoitteena on, että Parolen kustannukset laskevat verkkojulkaisujen käyttöönoton myötä noin 40%. Digitoidun materiaalin jakamisen rajoittamista ”jäsen sivuille” ja tähän soveltuvaa ”digijäsenyyttä” selvitetään tulevana vuotena.

Jääkärikenraaliluutnantti Leonard Grandell

Upea ura isänmaalle

Teksti Pertti Ruotsalainen, Antti Airila

Taustaa

Saksassa sotilaskoulutuksessa olleiden 1 895 miehen kohtaloihin liittyy 1 895 erilaista kertomusta, ratkaisevasti maamme kohtaloihin vaikuttaneita persoonia ja toisaalta hiljaisia, historian hämärään jääneitä henkilöitä.

Palkitusta jääkäreistä etenkin viime sotia johtaneista 49 kenraalista ja muusta päällystöstä on vuosikymmenien aikana kirjoitettu lukuisia eri asteisia teoksia historiikeista aina väitöskirjoihin saakka. Monet heistä eivät ole jättäneet itsekään omaa lyhtyään sammuksiin vaan ovat julkaisseet muistelmateoksia elämänsä eri vaiheista.

On luonnollista, että jääkärit muistetaan taisteluissa ja sotatoimissa kunnostautuneina unohtaen samalla, että sotiminen on 90 % muuta kuin sodan varsinaista sumua. Voittojen takana on suuri joukko muita, joiden toiminnan tulokset unohtuvat. Ilman heidän ponnistelujaan operaatioiden johtajien ja taistelijoiden toimista ei olisi aina tullut mitään.

Kenraalin arvoon ylennettyjä sotatoimien johtajina toimineita jääkäreitä on kymmeniä. He ovat saaneet laajalti yleistä arvostusta ja heidät muistetaan. Joukkoon mahtuu muutamia, joiden elämäntyö on jäänyt vähemmälle huomiolle. Tähän on myös vaikuttanut se, etteivät he itsekään ole

Jääkärikenraaliluutnantti Leonard August Mathias Grandell (kuvattu eversinä).

omaa osuuttaan korostaneet. Yksi heistä on ennen viime sotia, sotien aikana ja niiden jälkeen keskeisissä tehtävissä toiminut jääkärikenraaliluutnantti Leonard August Mathias Grandell. Hänen elämäntyönsä ansaitsee ehdottomasti hyvinkin syvälisen tarkastelun.

Jääkärikenraaliluutnantti Leonard Grandell syntyi Nauvossa 01.10.1894 merikapteeni Mathias G. ja Amanda Emilia Lindqvist perheeseen.

Leonard Grandell veljen poika kertoi keuhkokuumeesta vuonna 1924, ”että isälläni Axel oli

kolme veljeä, isäni oli Åbo Akademi professori, Leonard oli kenraali, kolmas setä oli apteekkari ja neljäs setä oli insinööri Paraisten Kalkkivuori Oy:n palveluksessa”.

Grandell vihittiin avioliittoon vuonna 1918 Karin Östensonin kanssa ja he saivat kaksi lasta, Börje 15.10.1919 ja Berit 6.5.1922.

Varhaisopinnot

Leonard Grandell kirjoitti ylioppilaaksi Turun ruotsalaisesta reaali-lyseosta vuonna 1913 ja liittyi Åbo Nationiin. Opintojaan hän jatkoi Teknillisessä korkeakoulussa vuosina 1913–1914 ja edelleen Helsingin yliopiston filosofisen tiedekunnan historiakielten osastolla vuoteen 1915 saakka.

Jääkäriaika

Grandell liittyi yhtenä ensimmäisten vapaaehtoisten joukkoon, jonka päämääränä oli Saksassa sotilaskoulutusta antava Pfadfinder-kurssi. Se järjestettiin Pohjois-Saksassa sijaitsevalla Lockstedter Lagerin harjoitusalueella. Leirille hän ilmoittautui 3. maaliskuuta 1915. Grandell sijoitettiin joukon 2. komppaniaan. Hän otti osaa taisteluihin ensimmäisessä maailmansodassa Saksan itärintamalla Misse-joella, Riianlahdella ja Aa-joella.

Saksassa Grandell ystäväystyi toisen tulevan jääkärikenraaliluutnantin Viljo Einar Tuompon kanssa. Heillä oli monia yhtäläisyyksiä: sosiaalinen tausta, kumpikaan ei kuulunut korkeimpaan luokkaan ja molempien perheiden lapset olivat erityisen menestyneitä kirjoittajia. Mielenkiintoisena tietona on tullut ilmi Leonard Grandellin tallessa olevat Saksassa kirjoittamat runot.

Grandellille annettiin Saksassa vaativia tehtäviä. Hän hoiti Sassnitzin etappiasemaa toukokuun 1916. Vuoden 1917 moottorivenekurssi tuskin johtui isän ammatista.

Vuosi 1918

Leonard Grandell astui Suomen armeijan palvelukseen 11. helmikuuta 1918 kapteeniksi ylennettynä ja saapui Suomeen Vaasaan 25. helmikuuta 1918 jääkärien pääjoukon mukana.

Hänet määrättiin aluksi Valkoisen armeijaan komppanianpäälliköksi 3. jääkärirykmentin 7. jääkäripataljoonan 2. komppaniaan, josta hänet siirrettiin 15. huhtikuuta 1918 5. jääkäripataljoonan komentajaksi. Hän otti Suomen vapaussodassa osaa taisteluihin Tampereella ja Viipurissa, jossa hän haavoittui lievästi 29. huhtikuuta 1918.

Vuoden 1918 jälkeinen aika

Grandell toimi touko- ja kesäkuun 1918 3. jääkärirykmentin komentajana, josta hänet siirrettiin 29. kesäkuuta 1918 toimistopäälliköksi Yleisesikunnan järjestelyosastolle. Sotaministeriön armeijatoimiston päälliköksi hänet nimitettiin 19. joulukuuta 1918 ja liikekannallepanotoimiston päälliköksi 4. marraskuuta 1919 sekä yleisen sota-asiain osaston päälliköksi 18. toukokuuta 1920.

Virkatie vei hänet Yleisesikunnan järjestelyosaston toimistopäälliköksi. Tämän jälkeen hän sai käskyn siirtyä Sotaministeriön yleisen sota-asiainosaston armeijatoimiston päälliköksi vajaan vuodeksi. Myöhemmin häntä odotti samalla osastolla liikekannallepanotoimiston päällykkyys, jolla tulikin olemaan huomattava merkitys Grandellin tuleviin tehtäviin.

Hän erosi armeijasta 30. maaliskuuta 1922 ja toimi sen jälkeen osastonpäällikkönä Maanviljelijäin maitokeskus Oy:ssä. Tässä toimessa hän oli vajaan vuoden. Hän siirtyi osastopäälliköksi ja prokuristiksi Kamppiin nousseeseen Maanviljelijöiden Maitokeskus Oy:n uuteen teollisuuslaitokseen.

Jääkäripataljoonan 27:n 2. komppania 5.4.1916.

Lähde: Finna.fi

Grandell astui suoje-luskuntajärjestön palvelukseen 15. maaliskuuta 1923 ja hänet sijoitettiin vastaperustetun Yliesikunnan sotilaallisen jaoston päälliköksi. Tässä tehtävässä hän osallistui vuoden 1924 alussa niin sanottuun upseerikapinaan, jonka tarkoituksena oli painostaa pääministeri Lauri Ingmania ottamaan hallitukseensa puolustusministeriksi Lauri Malmberg, johon vaatimukseen Ingman sitten myöntyikin presidentti Ståhlbergin periaatteellisesta vastustuksesta huolimatta.

Ehkä merkittävin Leonard Grandellin tehtävistä 1920-luvulla oli kuuluminen jäsenenä Puolustusrevisionin toimintaan. Tällöin hän kävi tutustumassa mm. Norjan liikekannallepanojärjestelmään ja hän teki myös matkan Sveitsiin tutustuakseen sikkäläiseen miilijärjestelmään Muun muassa näillä matkoilla saatujen kokemusten avulla Grandell laati Suomelle liikekannallepanoa varten aluejärjestelmän. Eversti Airo käsitteli Grandellin laatimaa järjestelmää 1930-luvun alussa. Vuosikymmeniä on käyty keskusteluja siitä, kenen tekemä sotia edeltänyt liikekannallepanojärjestelmä oli, Grandellin vai Airon. Vuonna 2018 julkaistussa sotatieteiden tohtori Juha Ratisen väitöskirjassa on todettu, että järjestelmä on suurimmalta osaltaan Grandellin luomus, jota Airo 1930-luvulla päivitti.

Grandell suoritti Sotakorkeakoulun erikoiskurssin Suojeluskuntain päällystökoulussa vuonna 1925 ja Sotakorkeakoulun yleisen osaston vuosina 1926–1927.

Grandell siirrettiin 28. toukokuuta 1927 alkaen Yliesikunnan järjestely- ja liikekannallepano-osaston päälliköksi, jossa tehtävässä hän palveli aina vuoteen 1938 saakka. Virkansa hoidon ohessa hän toimi myös Yliesikunnan päällikön viransijaisena kuudesti ajalla 18.06.1929–29.07.1933.

Puolustusministeriön sotatalousosaston päälliköksi Grandell nimettiin 28. tammikuuta 1938. Hänet

komennettiin Englantiin vuonna 1936 eräiden ulkomaisia sotatarvikehankintoja koskevien periaatteellisten kysymysten takia ja Unkariin vuonna 1937 tutustumaan Unkarin sotatarvikeoteollisuuteen. Käytännössä Grandell toimi näistä ajoista lähtien jatkosodan loppuun asti kenttäarmeijan taloudesta ja varustamisesta vastuussa olevana virkamiehenä. Jokainen voi miettiä, mitä tässä tehtävässä etenkin sotien aikana on vaadittu.

Grandell laati lukuisia ohjesääntöjä sekä oppikirjoja sekä kuului lukuisiin komiteoihin työnsä ohessa. Lisäksi hän oli opettajana Sotakorkeakoulussa 1928–1933 opettaen sotalaivosoppia sekä vuosina 1928–1935 tuntiopettajana Sotilashallinnollisessa koulussa. Grandell toimi myös opettajana Suojeluskuntain Päällystökoulussa Tuusulassa opettaen sotalaivosoppia ja huoltopalvelua.

Sotien aika

Talvisotaan Grandell osallistui sotatalousosaston päällikkönä ja jatkosotaan sotataloustarkastajana. Näissä tehtävissä hän vastasi muun muassa

sotatalouden yhteensovittamisesta sodankäynnin, yhteiskunnan ja ulkoisten toimittajien kesken.

Suomen ja Saksan keskustelut ase-toimituksista jatkuivat kulis-seissa läpi talvisodan, vaikka Saksalla oli hyökkäämättömyyssopimus Neuvostoliiton kanssa. Aseita ei Saksasta saatu, mutta marsalkka Hermann Göringillä oli tärkeä vaikutus Ruotsin Suomelle antamaan materiaaliapuun.

Göring asetti ruotsalaisten kanssa mittavista asekaupoista neuvottellessaan ehdoksi, että Ruotsi auttaa Suomea omista varastoistaan. Hänen aktiivisuutensa oli seurausta neuvotteluista, joita Grandell oli jo ennen talvisotaa ja sen aikana asekauppias Joseph Veltjensin kanssa.

Suomen ja Saksan suhteet alkoivat talvisodan jälkeen lähentyä. Muutoksen käytännön toteutusta hoiti pieni piiri, jonka keskushahmoja olivat juuri Grandell ja Veltjens. Kun Veltjens 18.8.1940 tarjosi Mannerheimille aseita vastineeksi saksalaisten kauttakulkuoikeudesta Pohjois-Norjaan, Grandell oli jo päivää aiemmin valmentanut häntä tapaamiseen.

Vasemmalta tehtailija Harry Gullichsen, ministeri Väinö Kotilainen ja kenraalimajuri Leonard Grandell Puolustusministeriön suojatilassa. 1.3.1940. Kuva: SA kuva

Sotien jälkeinen aika

Grandell erosi vakinaisesta palveluksesta sotien jälkeen vuonna 1944.

Hän toimi Puolustuslaitoksen (myöhemmin valtion) metallitehtaiden keskuskonttorin johtajana vuoteen 1946 saakka, jolloin hän siirtyi varapääjohtajaksi Valtion Metalliteollisuuteen.

Valtion lentoyhtiö Aero Oy:n toimitusjohtajaksi ja johtokunnan puheenjohtajaksi Grandell siirtyi vuonna 1947 ja oli tehtävässä vuoteen 1960 saakka. Kauppa- ja teollisuusministeriön teollisuusosaston ylijohdaja Uolevi Raade vaikutti todennäköisesti merkittävästi valintaan. Olihan hän toiminut aikaisemmin Aero Oy:n vt. pääjohtajana.

Toimeksianto oli kenraalille selkeä Taantunut yhtiö piti nostaa samaa vauhtia kuin sodan köyhdyttämä ja uuvuttama Suomi. Aero Oy kasvoi Grandellin johtajakaudella merkittävästi. Hänen toisena johtajavuonnaan yhtiössä työskenteli 12 lentokapteenia, 11 perämiestä, 11 sähköttäjää ja 11 lentoemäntää. Hänen jäädessään eläkkeelle lukemat olivat moninkertaiset. Aeron kasvu oli 1950-luvulla muutenkin huimaa. Vuosina 1950–1956 yhtiön kotimaanliikenne viisin- ja ulkomaanliikenne kolmin-kertaistui. Toistakymmentä vuotta kestäneen johtajuutensa aikana Leonard Grandell johti lentoyhtiön Yhdysvaltain Ilmavoimien sen Euroop-

paan jättämien Douglas C-47 (DC-3) - koneiden aikakaudesta 1960- luvun alun Caravelle- suihkukoneisiin.

Kenraali oli innokas organisaattori, joka vaati täsmällisyyttä ja järjestystä. Hän matkusti mielellään katsomaan asioiden sujumista käytännössä ja osasi hoitaa asioita sekä suoransotilaallisilla mahtikäskyillä että isällisellä lämmöllä. Ilmailumuseon laajoihin Finnair Oy:tä käsitteleviin lehtiarkistoihin tutustuessa kiinnittyy huomio siihen, että artikkeleissa lähes poikkeuksetta Grandellista käytetään titteliä kenraali ja vain ani harvoin häntä kutsutaan toimitusjohtaja. Eräs nyt jo eläkkeellä oleva lentäjä kertoi, hänen mennessään aikoinaan yhtiön palvelukseen, siellä puhuttiin edelleen kenraalin ajasta, kun kuvattiin asioiden hoitoa Leonard Grandellin johtaessa yhtiötä.

Kenraalista löytyy valokuvia, joissa hän on onnittelemassa miljoonan mailin saavuttaneita lentäjiä ja niistä voi todeta, että silloinen johto arvosti korkealle henkilökunnan osaamisen.

Päätäntä

Grandellin työkyky oli valtava. Hän vaati alaisiltaan paljon, mutta itseltään vielä enemmän. Esimiehille kuten myös marsalkka Mannerheimille hän oli lojaali, mutta uskalsi olla myös eri mieltä.

Grandell ei koskaan kirjoittanut muistelmiaan ja antoi haastattelujakin

hyvin niukasti. Jäätyään eläkkeelle Finnair Oy:stä syksyllä 1960, hän vaelsi yhtiön konttoriin säännöllisesti vielä vuoden loppuun. Hän halusi jättää jälkeensä puhtaan työpöydän.

Noin viisi vuotta sitten Leonard Grandellin sukulainen Sonja Grandell muisteli kohtaamisiaan kenraalin kanssa. Hän kertoi kenraalin kävelleen kesäisin kotikylänsä Nauvon tanhuvilla. Sonja oli pelännyt suoraryhtistä ja tiukkkailmeistä setää. Olettavasti tämän nuoren neidon arvio kenraalista kuvasi hänen olemusta. Olihan kenraalilta myös odotettu asioiden kaikinpuolista täydellistä hoitoa ja ehkä siitä jäi jotain olemukseen. V. E. Tuompon suvulta saadut kenraalin Grandellin ja Tuompon perheiden kesälomavalokuvat kertovat, että myös hymylle on jäänyt aikaa.

Puolustuslaitoksen ykkösketjuun vain vähän päälle komikymppisenä noussut Leonard Grandell kuoli 2.2.1967. Kenraali lepää puolisonsa ja poikansa kanssa Hietalahden Hautausmaalla lähellä vanhaa siunauskappelia. Toivottavasti heidän ja lukuisten muiden jääkärihautojen hoitaminen saadaan lähivuosina nostettua kunnossapitotasolle, jonka ne ansaitsevat.

Jääkärikenraaliluutnantti Leonard Grandellin hautausmaalla. Kuva Antti Airila.

Pyyntö lukijoille

Oheisen jääkärikenraaliluutnantti Leonard Grandellin elämäntyötä käsittelevän artikkelin laatijat, Pertti Ruotsalainen ja Antti Airila, ovat suunnitelleet kirjoittavansa tietokirjan Grandellista.

Kuten artikkelissa todetaan Grandellista ei ole kirjoitettu elämänekertaa tai vastaavaa, vaan jäljellä olevat lähteet ovat suurimmalta osin varsin hajanaisia arkistolähteitä ja vastaavia, ja kaikista niistä ei ole aavistustakaan.

Siksi kirjoittajat ovat erittäin kiinnostuneita kaikesta Leonard Grandellin ja hänen elämänsä liittyvästä tiedosta ja tietolähteistä. Myös pienistä, vähäpätöisiltä vaikuttavista vinkeistä olemme hyvin kiitollisia.

Näissä merkeissä pyydämme ottamaan yhteyttä Pertti Ruotsalaiseen, sähköposti: perttitapio.ruotsalainen@gmail.com ja puhelin 0400 642 271.

Jääkärivärväystä Karjalassa

Teksti Matti Hyvärinen

Salainen ja vaarallinen värväys alkaa

Partiolaiskursseille (*Pfadfinderkursus*) Saksaan oli helmikuussa 1915 tullut 189 nuorukaista. Määrä ei kuitenkaan ollut riittävä tarvittavan sotilaallisen voiman ja osaamisen saavuttamiseksi.

Jotta koulutukseen saataisiin lisää miehiä, aloitettiin Suomessa aktiivinen värväys. Jääkärikoulutuksen johtaja ja sittemmin perustetun Kuningaallisen Preussin Jääkäripataljoona 27:n komentaja, majuri Maximilian Bayer tuki voimakkaasti värväyksen käynnistämistä: ”*Lähetän ensin Suomeen yhden miehen, ja hän tuo tullessaan kolme miestä. Sitten lähetän kolme miestä, ja he tuovat tullessaan kukin kolme miestä, ja niin edelleen, kunnes joukko on koossa.*”

Värväystoiminnan starttimootoreina olivat Helsingin yliopiston osakunnat. Koko maan kattavan värväysorganisaation rakentaminen vaati kuitenkin oman aikansa. Kaikki piti tehdä salassa, oli varottava santarmeja ja heidän urkkijoitaan. Oli löydettävä luotettavat värvääjät ja suunniteltava turvalliset reitit etappeineen, jotta värvätyt pääsivät lähtemään Suomesta Ruotsin kautta Saksaan.

Majuri Bayer lähetti lupauksensa mukaisesti jääkäreitä Suomeen värväys- ja etappitehtäviin, mutta heidän lisäksi värväykseen tarvittiin paljon paikallisia luottohenkilöitä.

Jääkäreillä värväys oli usein sivutoimi, sillä heidän varsinainen tehtävänsä oli tietojen hankkiminen venäläisten sotilaallisesta toiminnasta Suomessa.

Jääkärien lepoetki elokuussa 1916 pataljoonan siirtyessä Misse-joelta Riianlahden aseisiin. Kuva: Erkki Räikkönen / Museovirasto / Historian kuvakokoelma

Värvääjien toiminta oli vaarallista sotatilaan julistetussa ja venäläisten tarkoin valvomassa maassa. Värväjiä saatiin kuitenkin runsaasti. Suurin osa heistä oli omalla paikkakunnallaan tunnettuja siviilimiehiä.

Värväystä Karjalassa

Karjalassa toimintaympäristö oli erityisen haasteellinen, koska alueella oli paljon venäläistä sotaväkeä varustelutöissä. Ensimmäinen maailmansota riehui Euroopassa ja Venäjä vahvasti Pietarin puolustusta Saksan hyökkäyksen varalta.

Varsinkin maaseudulla asioita oli vaikeaa pitää salassa ja moni värväri

joutuikin vangituksi tai poistumaan maasta ilmiannon seurauksena.

Helsingin yliopiston Viipurilaisen osakunnan kuraattori, Jääskessä syntynyt Väinö Puhakka otti tehtäväkseen värväyksen käynnistämisen Viipurissa ja sen ympäristöpitäjissä. Toiminnan paikalliseksi johtajaksi saatiin viipurilaisen *Karjala* -lehden päätoimittaja Anto Söderman. Myös lehden muita toimittajia, erityisesti Mikko Puhakka, osallistui värväykseen. Myös viipurilaisen *Karjalan Aamulehden* toimittaja Vilho Nikkanen lähti mukaan toimintaan ja piti yhteyttä maaseudun värväreihin. Näin viipurilaisten sanomalehtien

toimituksista tuli Karjalan jääkärivär-
vöyksen keskuksia.

Karjalaan tuli myös jääkäreitä vär-
västehtäviin. Virolahdella syntynyt
Johannes (Jussi) Sihvo komennettiin
29.8.1915 Saksasta Suomeen missä
hän järjesteli värväystoimintaa ja ra-
kensi asiamiesverkostoja Etelä-Karja-
laan. Sihvon lisäksi Karjalassa operoi-
via jääkäreitä olivat mm. antrealainen
Toivo Kuisma, virolahtelainen Aarne
Sihvo, Räisälässä syntynyt Veikko
Läheniemi, jaakkimalainen Antti
Haikonen sekä kesällä 1916 Karjalaan
komennettu hiitolainen Väinö Väinö.
Suurin osa värväleistä oli kuitenkin
paikallisia siviilejä.

Pääosin Karjalasta värvätyt matkus-
tivat junalla Kemiin ja sieltä Ruotsiin
joko Perämeren yli veneellä tai tal-
vella hiihtäen jäätä pitkin, osa meni
Tornionjoen yli Haaparantaan.

Kemin asemalle saapuminen oli
värvätyille jännittävä hetki. He eivät
saaneet paljastua urkkijoille eivätkä
herättää santarmien epäilyjä. Heillä
oli tunnuksinaan syyttämätön savu-
ke suupielessä ja nenäliina käärittyinä
käden ympärille sekä tietyt vuoropu-
helun muotoon laaditut tunnussanat,
joiden avulla etappimiehet tunnistivat
heidät.

Karjalassa värväystoiminta oli
varsin tuloksellista. Esimerkiksi Vii-

Jääkäripataljoona 27:n jääkäreitä Misse-joella Kuurinmaalla keväällä 1916.
Vasemmalta: Edvard Hanell, Ilmari Relander, Karl Lennart Oesch ja tunnistama-
ton. Kuva: Museovirasto / Historian kuvakokoelma

purista ja sen lähipitäjistä lähti kou-
lutukseen 46 miestä, Kaukolasta 40,
Kirkvusta 13, Imatralta ja sen ympäri-
stöstä 10, Räisälästä kuusi ja Sakkolas-
ta viisi miestä.

Historiallisesta Karjalan maakun-
nasta oli lähtöisin kolmanneksi eni-
ten, yhteensä 234 jääkäreitä. Yksi tun-
netuimpia lienee Vpl Pyhäjärvellä
syntynyt jääkärikenraaliluutnantti,
Mannerheim-ristin ritari Karl Len-
nart Oesch, joka johti Kannaksen
puolustusta kesällä 1944.

Kunnia jääkäreille, heidän muis-
tonsa on ikuinen ja vaalimisen ar-
voinen.

Lähteitä:

*jp27.fi (Jääkäripataljoona 27:n Perin-
neyhdistys ry)*

*Jussi Sihvo: Jääkäriväritys Etelä-Kar-
jalassa (WSOY 1937)*

*Kalle Väänänen: Vainotien vartijat,
Etelä-Karjalan maanpuolustus-
historiaa (Karjala-lehti/Karjalan
Kirjapaino Oy, näköispainos 1999)*

Jääkäripataljoona 27:n karjalaiset yhteiskuvassa Libaussa Latviassa 22.7.1917. Huomaa kuvan alareunassa valkoinen teksti
"Karjalaiset". Kuva: Erkki Räikkönen / Museovirasto / Historian kuvakokoelma

Jääkäriluutnantti Alfred Sandbergin muistokilpailuja jo 50 vuoden ajan

.....
Teksti Jarmo Loikkanen Kuvat Paavo Mikkonen

Elimäen Reserviupseerikerho kunnioittaa jääkäriluutnantti Alfred Sandbergin muistoa vuosittaisella kilpailulla. Muistokilpailu on järjestetty jo 50 vuoden ajan. Tällä kertaa kilpailu pidettiin 28.9.2024 ja se alkoi Jääkärimarssin soidessa. Matti Saarinen kertoi ytimekkäästi kilpailun historian. Hän totesi kilpailun koostuvan kolmesta Alfred Sandbergille tärkeästä asiasta eli maanpuolustuksesta, luonnossa liikkumisesta metsästäen, kalastaen ja marjastaen sekä ilmapistooliammunnasta. Tämän vuoksi järjestettiin tietokilpailu maanpuolustuksesta, luontopolku kysymyksineen ja ilmapistoolikilpailu.

Maanpuolustuskysymykset olivat ajankohtaisista aiheista, joita Naton jäsenyys on tuonut. Luontopolku kiersi aiemmasta poikkeavaa reittiä, jonka varrella oli moottorisahalla tehtyjä puuveistoksi. Alkumatka sujui veistoskursilaisten moottorisahojen pärinän säestämänä. Pistoolilla ammuttiin kaatuviin tauluihin. Kilpailu on aina saatu järjestää Mustilan Arboretumissa, jonka aiempi isäntä Axel Tigerstedt toimi myös Elimäen reserviupseerikerhossa sen perustamisesta alkaen. Nykyinen isäntä Josper Tigerstedt on jatkanut perinnettä ja kilpailu on voitu järjestää edelleen siellä. Lisäksi hän oli suunnitellut luontopolun kysymyksineen. Kilpailu

Jääkäriluutnantti Alfred Sandbergin (1894–1973) sotilasura alkoi JP 27:n Pioneerikomppaniassa, jonka mukana hän osallistui kaikkiin komppanian taisteluihin Saksan itärintamalla Riian lähellä ja palasi Suomeen jääkärien pääjoukon mukana 25.2.1918. Vapaussotaan hän osallistui XII Jääkäripioneeripataljoonassa ja jatkoi sodan jälkeen palvelusta aliupseerina Pioneeripataljoonassa talvisotaan saakka. Sandberg osallistui pioneereissa talvi- jatkosotiin ja vielä Lapin sotaan jatkaen palvelusta sodan jälkeen Pioneerirykmentissä Korialla vuoteen 1949 saakka. Eläkkeellä hän toimi aktiivisesti Elimäen Reserviupseerikerhossa sen perustamisesta alkaen ja osallistui myös pioneerien ja Jääkäriliiton tapahtumiin. Jääkärijuhlat Vaasassa olivat hänelle yksi talven kohokohdista. Vöyrillä syntyneenä hänellä oli samalla mahdollisuus tavata Vaasan sukulaisiaan. Eläkkeellä hän teki monenlaisia töitä, joista toiminta lehtiasiamiehenä oli yksi. Rahallisesti se ei ollut merkittävää, mutta palkintoina saadut ulkomaanmatkat olivat tärkeitä. Niistä matka Saksaan oli mieluisin, sillä Hampurista hän poikkesi vanhaan koulutuspaikkaansa Lockstedt Lageriin (Hohenlockstedt) verestämään muistojaan jääkärikoulutuksestaan.

käydään partioittain, jonka muodostaa usein perhe.

Tulosten laskennan aikana Elimäen Reservin Upseerien Naiset tarjosivat paistettua makkaraa ja mehua. Kilpailun voitti Hannu Lahtinen Iitin Reserviupseerikerhosta pistemäärällä 78. Hän sai vuodeksi haltuunsa JP 27 Perinneyhdistyksen Kymenlaakson osaston lahjoittaman Jääkäripatsaan. Lisäksi hän sai valita palkintopöydältä tuotepalkinnon kuten kaikki muutkin

partiot paremmuusjärjestyksessä. Kymenlaakson osastoa kilpailussa edusti Paavo Mikkonen. Kilpailun järjestelyistä vastasivat Jani Juvankoski, Matti Saarinen, Tapio Lehtinen, Josper Tigerstedt, Sami Tapio ja Ahti Romo. Tavalliseen tapaan sää suosi kilpailua Arboretumin mielenkiintoisessa luonnossa. Elimäen reserviupseerikerhon on tehnyt hienoa työtä kunnioittaen kilpailulla aktiivi jäsenensä ja samalla jääkärien muistoa. Kiitos!

Vasemmalta: Kilpailun voittaja Hannu Lahtinen litin Reservi-upseerikerhosta vastaanottaa jääkäripatsaan Jani Juvankoskelta, taustalla hämmöttää Matti Saarinen.

Kilpailun toimitsijoita vasemmalta: Sami Tapio, kerhon puheenjohtaja Tapio Lehtinen ja Jospert Tigerstedt.

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen kevätkokous ja Keski-Suomen Osaston 30-vuotisjuhlaseminaari

Yhdistyksen kevätkokous pidetään lauantaina **29.3.2025 klo 11.00** Jyväskylän varuskunnan Luonetjärven kasarmi-alueen Itärannalla Kokouskeskus Falcosa osoitteessa Kerhotie, 41160 Tikkakoski. Kevätkokouksen jälkeen JP27:n Keski-Suomen Perinneyhdistys ry järjestää 30-vuotisjuhlaseminaarin.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen 9 §:n määräämät asiat sekä jäsenten 14.3.2025 mennessä hallitukselle kirjallisesti esittämät asiat.

Kokouspäivän ohjelma:

Klo 10.30	Tulokahvit	Kokouskeskus Falco
Klo 11.00	Yhdistyksen kokous	Kokouskeskus Falco
Klo 12.00	Lounas (Yhdistys kustantaa)	Kokouskeskus Falco
Klo 13.00	JP 27:n Keski-Suomen Perinneyhdistyksen	Kokouskeskus Falco

30-vuotisjuhlaseminaari

- Jääkärit Ilmavoimissa, VTM Jukka Knuuti
- HX-hanke ja Ukrainan sodan opetukset, eversti Ville Hakala
- Ilmapuolustuspiiri, piiripäällikkö Jukka Valkeajärvi
- Musiikki, Ilmavoimien soittokunta
- Juhlakahvi

Kevätkokouksen osallistujat ovat tervetulleita seminaariin.

Tilaisuuksien pukukoodi on arkipuku.

Ilmoittautumiset sekä kevätkokoukseen että juhlaseminaariin pyydetään tekemään 21.3.2025 mennessä (tai mahdollisimman pian Parolen 1.2025 ilmestyttyä) JP 27:n Keski-Suomen Perinneyhdistyksen sihteerille Hannu Mäkisalolle (sähköposti hannu.v.makisalo@gmail.com, puh. 050-3137718).

Jääkäreiden Latvia

Teksti Tapio Aho

Olen vierailut Latviassa aina Neuvostoliiton hajoamisesta lähtien. Usein olen kohdannut suomalaisten jääkäreiden jälkiä. Viimeksi tänä vuonna Olainin kaupungissa Galinin (Galling) sotilashautausmaan lähellä sijaitsevan hautamuistomerkin kunnostuksen yhteydessä.

Misse-joella (nykyisin Misa) kaatui vuonna 1916 neljä Etelä-Pohjanmaan Järviseudun jääkäriä. Alfred Hyytinen, Max Kronqvist ja Ilmari Pahkajärvi haudattiin paikalle, mutta Matti Nykänen kuljetettiin Skrabben kenttäsairaalaan, missä hän kuoli. Hänet haudattiin Skrabben sotilashautausmaalle.

Vuosia sitten pohjalaiset päättivät kunnostaa neuvostoaikana ränsistyneen Aarno Karimon 1920-luvulla suunnitteleman haudan. Korona viivästytti töitä, mutta kesällä 2024 kunnostus alkoi.

Saksaan lähti 1915-1918 sotilaskoulutukseen 1895 nuorta miestä tai poikaa. He valmistautuivat taistelemaan itsenäisen Suomen puolesta Venäjän keisarikunnan vihollismaassa, joka strategisista syistä otti heidät vastaan. Osalle katsottiin hyväksi antaa taistelukokemusta ja heistä muodostettiin kuninkaallinen Preussin Jääkäripataljoona 27. Pataljoonan vahvuus oli 1457 miestä; 1254 suomalaista sekä 203 saksalaiseen päällystöön kuuluva miestä. Toukokuun lopussa pataljoona siirrettiin nykyisen Latvian alueelle.

Saksan ja Venäjän välisen sodan taistelulinja kulki Latvian alueen läpi. Saksa miehitti maata aina Väinäjoelle asti. Vastassa oli vuonna 1915 latvialaisista vapaaehtoisista muodostettu armeija. Siihen kuului enintään 50 000 kiväärimestä. Se oli lojaali

Taistelupaikat ja jääkärihaudat ovat sotahistorioitsijoiden matkakohteita. Hautamuistomerkin kuva Mauri Jokela.

tsaarille vallankumoukseen asti, jonka jälkeen se taisteli paljolti bolševikkien puolella aina vuoteen 1921.

Latvia oli 1916 vasta idea alueesta johon kuului Kuurinmaa, pohjoisempana liiviläisalue ja Vitebskin kuvernementin länsiosia. Latvia erosi näin huomattavasti autonomisesta Suomesta. Se oli osa Venäjän keisarikuntaa ja väestö piti itseään Venäjään kuuluvana.

Alueella oli vaikuttanut 700 vuotta saksalainen ylimystö, joka omisti maataloja ja metsiä. He olivat myös valtaosin Venäjän keisarin lojaaleita alamaisia. Vain harva heistä liittyi Saksan armeijaan.

Katarina Baer kertoo Latviassa asuneista isovanhemmistaan kirjassa He olivat natseja. ”Yhteiskuntaluokkien eroa Latviassa korosti se, että yläluokka puhui muuta äidinkieltä kuin valtaväestö ja oli toisesta etnisestä ryhmästä.” Kirjassa Baerin isotäti Else kirjoitti muistelmissaan 1900-luvun alussa:

”Rikas ja köyhä, herra ja renki, saksalainen ja latvialainen olivat syvään ankkuroituneita käsitteitä, joiden varassa käsitimme maailmaa.”

”Olimme rajattoman hemmoteltuja lapsia kotona olleen runsaan palveluksen tähden.”

Väestö kuului sekä luterilaiseen että ortodoksiseen kirkkoon, joka alkoi levittäytymään Baltiaan 1800-luvulla. Saksalaisilla ja latvialaisilla oli omat luterilaiset kirkkonsa. Latvialaisia siirtyi vähitellen ortodoksikirkon piiriin, jolloin he samalla usein venäläistivät sukunimensä. Tämä koski myös sukuheimoamme liiviläisiä, jotka asuivat Kolkan niemen rannoilla. Heidän lukumääränsä oli 1911 noin 2400.

Alueella asui vuosisadan vaihteessa (1897) 1.93 miljoonaa ihmistä. Näistä 68,3% oli latvialaisia, 7,3% venäläisiä, juutalaisia 7,5%, saksalaisia 6,2% puolalaisia 3,4% ja loput virolaisia, liettualaisia, romaaneita ja useita muita kasallisuuksia.

Sodan mittaan erityisesti liiviläiset kärsivät aluettaan hävittäneestä sekä Saksan että Venäjän armeijasta. Heimo määrättiin jättämään asuinalueensa ja se hajaantui eri puolille.

Paluu omille maille onnistui vähitellen rauhan saavuttua.

Vaikka Suomi oli 6.12.1917 julistautunut itsenäiseksi, Saksa edelleen jarrutti jääkäreiden kotiuttamista, jotta sen Venäjän kanssa käymät rauhanneuvottelut eivät olisi vaarantuneet. Kun molemmat maat olivat tunnustaneet Suomen itsenäisyyden, kotiutuskäskey annettiin 5.2.1918.

Latvia itsenäistyi 18.11.1918.

Jääkärit jättivät jälkeensä muistoja, joita suomalaiset yhdessä latvialaisten kanssa vaalivat. St. Trinitatis-kirkossa Libaussa (Liepaja) suomalaiset jääkärit vanhoivat 13. helmikuuta 1918 uskollisuutta Suomen lailliselle hallitukselle lippunsa vihkimistilaisuudessa ennen lähtöään maansa vapaustaisteluun.

Jääkärien jatkokoulutus tapahtui Libaussa 1917–1918. Liepajassa kasarmit ovat jäljellä kuten upseerien suosima hotelli Peterburg.

Suomen jääkärimuseo Kauhavan Korttesjärvellä on maamme merkittävien jääkärihistorian ylläpitävä ja tutkiva yksikkö.

Juttu on julkaistu aikaisemmin Centrum Balticumin Pullopostia-julkaisussa 31.10.2024. centrumbalticum.org

Tapio Aho, Latvian kunniakonsuli Satakunnassa

Helsinki-Uusimaa osasto järjestää valtakunnalliset kesäpäivät Helsinki-Tuusulan alueella

Tapahtuma alkaa lauantaina 16.8.2025 klo 10.00 Tuusulassa, Keski-Uudellamaalla. Vierailijat otetaan vastaan Lottamuseossa, jossa on myös aloituskahvit. Sen jälkeen tutustutaan opastetulla kierroksella kulttuurihistoriallisiin nähtävyyksiin Tuusulan Museotien varrella. Lounas nautitaan Ravintola Kerhossa, joka on Ilmatorjuntarykmentin entinen upseerikerho. Sen jälkeen tutustutaan Ilmatorjuntamuseoon, jossa on myös jääkärien historiaa, ja lopuksi nautitaan munkkikahvit. Matkalla majoituspaikkaan hotelli Gustavelundin poiketaan vielä Tuusulan vanhalla hautausmaalla jääkärien ja Mannerheim-ristin ritarien haudoilla. Gustavelundissa on tarjolla vielä kevyt illallinen sekä ohjelmaa.

Sunnuntaina 17.8. lähdetään bussilla klo 8.00 kohti Helsinkiä. Siellä käydään keskeisimmillä jääkärikohteilla, kuten entinen Kassahuone, Jääkäripaasi sekä muutamia muita merkittäviä rakennuksia. Tapahtuma päättyy kahveihin klo 12.00.

Kustannusarvio noin 80 €/henkilö. Omakustanteinen yöpyminen maksaa Gustavelundissa 104 €/1hh tai 134 €/2hh.

Ilmoittautumiset pyydetään tekemään sähköpostiosoitteella hki-uusimaa@jp27.fi 30.6.2025 mennessä.

Tarkempi ohjelma julkaistaan Parolessa 2/2025.

Toteutumatta jäänyt Jääkäriin morsiamen kolmas versio

Teksti Jukka Rislakki

Paavo Liski ja Rauni Mollberg tulivat Latviaan käymään muistaakseni aivan 2000-luvun alussa. Tarkoitus oli filmata Sam Sihvon laulunäytelmä Jääkäriin morsian ensimmäistä kertaa oikeilla tapahtumapaikoilla. Libaussa (nykyinen Liepaja) on yhä pystyssä vanhoja sotilasrakennuksia ja tietysti myös kirkko, jossa jääkärit vanhoivat valan. Myös jääkärien taistelupaikat ovat olemassa lähes sellaisinaan, vain joitakin muistomerkkejä ja hautausmaita on maisemaan ilmaantunut.

Sama elokuvaseurue kävi Saksasakin tutkimusmatkalla, myös jääkärien muinaisella koulutusleirillä Lockstedtissa.

Homma oli käsittääkseni jo varsin pitkällä, käsikirjoitusta oli sorvattu useanakin versiona ja pääosien esittäjiä etsitty teattereista. Muistaakseni Maria Lund, Satu Silvo tai Maria Ylipää olisi voinut näytellä kohtalokasta eksoottista kaunotarta ja suomalainen sankari Aarno Kalpa olisi ollut Petri Liski.

Tuomas Kyrö vitsaili, että Markus Selin tuottaisi filmin, jos käsikirjoitusta snadisti hiottaisiin. ”Ei jengi tiedä, mikä on jääkäri tai morsian”. Uusi nimi olisi ”Lakkautetun varuskunnan kapiaisen ex-muija”.

Paavo Liski kuoli 2005 ja hänen tilalleen tuli Ilkka Vanne. Pari viikkoa sen jälkeen menehtyi lavastaja ja kuvasuunnittelija. Elokuvasäätiö oli suosiollinen, mutta Yle teki kielteisen päätöksen ja samaan aikaan paheni Mollbergin syöpä. Projekti ajettiin alas.

Jääkäriin morsian on kuvattu kahdesti, 1931 ja 1938, ja oli pitkään kiellettyä neuvostovastaisena. Näytelmänä sitä oli ehdotettu Liepajan teatterillekin, mutta huonolla menestyksellä. Asiaa ei auttanut se, että suomalaisen elokuvan nimi oli käännetty käsittämättömästi muotoon ”Juutalaisen morsian”. Sanat jääkäri ja juutalainen muistuttavat jonkin verran toisiaan latvian kielessä.

Jääkäripataljoona 27:n Keski-Suomen Perinneyhdistys ry Kevätkokous 2025

Aika: Tiistai 01.04.2025 klo 18.00 alkaen

Paikka: Palokan ABC:n kokoushuone. Osoitteessa Palokanorsi 10, Jyväskylä.

Kokouksessa käsitellään yhdistyksen 11§:n mukaiset asiat.

Yhdistyksen hallitus

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys Satakunnan osasto ry Kevätkokous 2025

Aika: Tiistai 15.4.2025 klo 18.00

Paikka: Merikarvian Veteraanimuseon tiloissa, Antintie 23

Kokous, museoesittely. Yhteiskyötiedustelut, puh. 040 7325360

Hallitus

Ennätys tämäkin: elokuun 8. päivänä vuonna 1944 yli miljoona kirjettä!

Terveiset täältä jostakin Suomalaissotilaiden kirjeenvaihto talvi- ja jatkosodassa

Ilari Taskinen

287 sivua, Gaudeamus 2024

Sotakirjeenvaihdon valtaisia määriä on vaikeata ymmärtää. Tutkijatohtori Ilari Taskisen kohteina ovat olleet sota-ajan ihmissuhteet ja kokemukset. Jos yhden päivän yli miljoona kirjettä on uskomaton määrä, kesän 1944 elokuun koko postin määrä – rintamalta ja rintamalle – oli 35 miljoonaa lähetystä. Niiden välityksellä sotilas kertoi olevansa elossa ja solmi myös uusia tuttavuuksia. Se oli paperirakkautta.

Noin viides osa kirjeistä kävi läpi sensuurin. Talvisodassa etupäässä naisista koostunut ”Maan turva” siivilöi epäsopivat, kun samalla sekä koti- että sotarintaman mielialoja selvitettiin. Yllätys Taskisen huomioissa on, etteivät asemasotavaiheen rauhalliset hetket niinkään innoittaneet kirjoittamiseen. Päinvastoin: kiivaat

yhteenotot ja tragiikka panivat kirjoittamaan. Enimmäkseen tyyliä oli rauhoittava ja samalla karski sävy: ”olipa melkein tiukat paikat”.

Yllättävän osaava ja halukas suomalainen sotilas oli kirjoittamaan. Luku- ja kirjoitustaito oli varsin hyvällä tolalla. Kirjeitä säilytettiin ja niitä luovutettiin myös arkistoitaviksi. Toki moni saattoi hävittääkin kirjeenvaihtoaan, kun henkilösuhteiden asetelmissa tapahtui muutoksia. Huomattava osa postilähetyksistä oli myös paketteja. Hyvin usein ne jaettiin jermujen kesken. ”Terveiset täältä jostakin” ei ruoki tirkistelyä, se on laaja-alainen tutkimus.

Markku Jokipii

Kun presidenttiehdokas uhattiin tappaa

Oikeusvaltion etuvartiossa

Ester ja Kaarlo Juho Ståhlberg
1925–1952

Marja-Liisa ja Seppo Hentilä

529 sivua, Siltala 2024

Kirja on jatkoa Hentilöiden 2022 julkaisemalle kirjalle ”Tasavallan ensimmäiset”.

Ståhlberg kieltäytyi pyrkimästä toiselle presidenttikaudelle 1925. Mutta 1930-luvulla hän oli valmis palaamaan politiikkaan lähinnä Lapuan liikkeen aiheuttaman oikeistovaaran takia. Hän asettui presidenttiehdokkaaksi 1931. Hän hävisi vaalin Svinhufvudille vain kahdella äänellä. Ståhlberg itse oli tyytyväinen tulokseen, mutta Ester Ståhlbergia häviö harmitti. Tuon ajan rajusta riennosta kertoo, että Lapuan suunnasta tuli uhkauksia, että jos Ståhlberg voittaa vaalin, hän ei pysy hengissä ottaakseen presidentin tehtävää vastaan.

1930 Ståhlberg ja hänen vaimonsa kaapattiin Kulosaareissa autoon ja kyydittiin. Kyyditys oli hieman vahinko,

kun kenraali Wallenius humalapäissä ehdotti sitä ja alaiset ryhtyivät toimintaan. Kyyditys kuitenkin päättyi Joensuun torille.

Ståhlberg asettui presidenttiehdokkaaksi vielä 1937. Nyt hän jäi yhden äänen päähän voitosta, kun hän valitsijamiesvaalin ensi kierroksella sai 150 ääntä. Toisella kierroksella asetelma muuttui ja presidentiksi valittiin Kyösti Kallio. Ståhlberg itse oli tyytyväinen vaalin lopputulokseen, mutta Esteriä tulos jälleen harmitti.

Kirja kertoo sekä Juhosta että Esteristä sekä heidän suurperheestään. Tuloksena on lämmin kuvaus Suomen tasavallan alkuvuosien eräästä tärkeimmästä valtiomiehestä.

Jukka Knuuti

Arvoituksellinen Wagner-armeija Venäjällä

Kauppatavarana kuolema Palkka-armeija Wagnerin tarina

Ilja Barabanov – Denis Korotkov:

272 sivua, Otava 2024

Venäläiset kirjoittajat avaavat kiinnostavasti Putinin rukkasen – verisen käsikassaran koko toimintakaaren kaikkine julmuuksineen ja ulottuvuuksineen. Omituinen alistussuhde presidentti Putiniin jättää kuitenkin kysymyksiä vaille vastausta. Niistä kaikista kiinnostavin: miksi Jevgeni Prigozhin käynnisti kohtalokkaan kapinansa ja miksi hän perääntyi?

Putin ei myöskään voittanut yhteenottoa entisen asiakkaansa kanssa. Tarkkailijat panivat merkille, että presidentti näytti heikolta. Se helppous, jolla wagnerilaiset valloittivat miljoonan asukkaan kaupungin ja etenivät maan syvyyksiin, osoitti, että viranomaiset ovat itse asiassa avuttomia sotilaallisten joukkojen edessä. Tämä ei lupaa erityisen hyvää Putinin tulevaisuuden kannalta.

Kirjoittajat kuvaavat hyvin ja tarkasti Prigozhin urakaaren vankilassa istuneesta pikkurikollisesta Putinin tärkeimmäksi työkaluksi Lähi-idässä ja Afrikassa. Kukaan ei edes tiedä, mikään on wagnerilaisten osuus taustavoimana Välimeren ylitse valuvassa ”pakolaisvirrassa”.

Kirja avaa hyvin myös venäläistä kansanluonnetta, joka tuottaa äärimmäisen julmia ja sadistisia tappajia palkka-armeijaan länsimaisesti ajateltuna pienellä rahalla. Palkkasotilaan palkka voi olla noin 2800 \$, joka Venäjällä on huikea summa maan laitaosien työttömyys- ja köyhyysalueilla.

”Nash Biznes – Smert” – ja kauppa käy hyvin! Ja hyvä on kirjakin!

J–V Kaarnakari

15 000 Ruotsiin siirrettyä sotalasta jäi palaamatta

Sotalasten monet elämät Pohjoismainen lastensiiro ja sen seuraukset

Tuomas Laine-Frigren

398 sivua, Otava 2024

Suomesta vietiin sotaa pakoön Ruotsiin ja pienessä määrin myös Tanskaan noin 70 000 lasta. Talvisodan alusta

vuoden 1943 puoleen väliin Ruotsissa oli noin 38 000 suomalaista sotalasta. Vuoden 1944 aikana heidän määränsä tuplaantui.

Kun sitten aikanaan koitti kotiinpaluun hetki, ei se ollutkaan aina yksinkertaista. Monelle lapselle oli shokki palata köyhiin oloihin Suomeen, kun oli tottunut ruotsalaisessa sijaisperheessä helpompaan ja vauraampaan elämään. Joissain tapauksissa lapsi palautettiin Ruotsiin Suomen sosiaaliviranomaisten suosituksesta. Näin esimerkiksi tapauksissa, missä perhe oli sodan melskeissä hajonnut. Joskus taas sijaisperhe tuli hakemaan sotalastaan takaisin ja asia järjestyi keskusteluihin ”oikeiden” vanhempien kanssa. Oli tapauksia, joissa paluu toteutui lapsen omasta toivomuksesta.

Runsas 15 000 lasta jäi palaamatta Suomeen. Ruotsalaisperheet olivat kiintyneet sotalapseensa ja halusivat

adoptoida hänet. Joskus se onnistui, mutta ei aina. Välillä käytiin jopa tuomioistuimissa taistelua siitä, voiko lapsi säädä sijaisperheeseen, vaan pitääkö hänen palata Suomeen alkuperäiseen kotiinsa. Hurjimmasta tapauksesta äiti ja isä tulivat Suomasta kaappaamaan lapsensa takaisin. Lapset napattiin ja pantiin autoon. Perheen tytär ehti kuitenkin soittaa poliisille ja lapsikaappaajien auto pysäytettiin tiesululla: sitten käytiin käräjiä, kenelle lapset kuuluvat.

Suomalaislasten lähettäminen Ruotsiin varsin lyhyellä varoitusajalla onnistui maiden viranomaisten totutun yhteistyön ansiosta. Ja sijaiskoteja löytyi tavallisten ruotsalaisten vastauksena Finlads sak är vår hengen ansiosta, joka oli Ruotsissa varsin voimakas talvisodan aikana.

Jukka Knuuti

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET

	Hinta		Hinta
Kortit		Jääkärilippupostimerkki -arkki (10 kpl)	27,00
Uudistettu jääkärilippu	1,00	Jääkärien testamentti Suomen nuorisolle	6,00
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	2,00	Hohenlockstedt 100 v juhlamitali	20,00
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	2,00	Jääkärit DVD – YLE:n draamadokumentti	27,00
Suomen jääkärit kortti 2-os. + kuori	2,00	Fallna för friheten -medalj	8,50
Jääkärikunniamerkki	1,00	Jägarens väg	3,00
Jääkärien tulo Vaasaan	1,00	Jääkärien elämäntyö – Itsenäisyyden puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi, saksa, englanti ja latvia)	10,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva	1,00	Hopeiset 27-kalvosinnapit	150,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva 2-os. + kuori	1,50	Hopeinen 27-riipus ketjulla	150,00
Jääkäriiliike 100 vuotta	1,00	Hopeinen 27 -kravattineula	150,00
Jääkäriiliike 100 vuotta 2-os. + kuori	1,50	Hopeinen 27-rintakoru	150,00
Pakettikortti jääkärimerkillä	0,50	Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis 50 kpl)	2,50
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20	Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50	Suomen Jääkärien elämäkerrasto, I täydennysosa 1957	5,00
Suomen Jääkärit	1,00	Ur Jägarnas levand och gärning	5,00
Vaasan jääkäripatsas	0,20		
Wasserturm	0,20		
Adressit		Vain jäsenille	
Ilman tekstiä	10,00	Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
Kansliasta kirjoitettuna/toimitettuna	12,00		
Laajempi tekstaus	13,00		
Muut tuotteet		Erillisillä hakemuksilla myynnissä	
Markku Aherto: Jääkäreitä ja latutarhoja.		Jääkäripienoismerkki	100,00
Lappilaiset jääkäriiliikkeessä 1914-1918 ja jääkäriperinteen vaaliminen Lapissa	20,00	Jääkärihautamerkki	80,00

Tilaukset Jääkärikansliasta:

Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI • Puh. 050 377 8845 (myös tekstiviestit) • sposti: kanslia@jp27.fi
Toimitamme tuotteet kerran viikossa. Hintoihin lisätään postikulut.

PAROLE

www.jp27.fi

Päätoimittaja – Chefredaktör

Mikko Ilkko
parole.lehti@outlook.com
Taitto Kirsi Rasinen

Lehti ilmestyy 4 numeroa vuodessa: maalisk., kesä-, syys- ja joulukuun alussa.
Hinta 20 €/vsk
4 numerin i året, 20 €/årg

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ – JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja – Ordförande

Laatikainen Pertti

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Jordan Kari

Asiamies – Ombudsman

Eklin Jukka

Jäsenet – Medlemmar

Berg Marjatta

Elomaa Juhani

Heiskanen Kari

Häyry Tomas

Jaakkola Janne

Kesseli Pasi

Tavaiila Arvi

Välimäki Pasi

JP27:n PERINNEYHDISTYS ry

FÖRENINGEN JB27:s TRADITIONER rf

Hallitus – Styrelse

Puheenjohtaja – Ordförande

Valtonen Vesa, PY

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Hakkarainen Arno, HKI-UUS

Jäsenet – Medlemmar

Ahokas Kari, P-P ja KAI

Hakola Terhi, E-P

Kyrövaara Hannu, SAT

Latvala Raimo, VAA

Lerkki Seppo, V-S

Miettinen Helena, HKI-UUS

Sillanpää Pekka, HKI-UUS

KANSLIA: tiistai ja torstai 9.00–15.00, muutoin sopimuksen mukaan. Va toiminnanjohtajan Pertti Ruotsalaisen tavoittaa kanslian numerosta 050 377 8845 ja sähköpostitse kanslia@jp27.fi

Kansliet: tisdag och torsdag 9–15, andra tider enligt överenskommelse. Tf verksamhetsledare Pertti Ruotsalainen är anträffbar på kansliet på nummer 050 377 8845 och per epost kanslia@jp27.fi

